

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

MOREEL TOEREKENBAAR OF SOCIAAL AANSPRAKELIJK ?

Wanneer men zich bedenkt over de sedert decennia aanhoudende crisis van het strafrecht, komt men tot de overtuiging, dat de oorzaak ervan juist hierin ligt, dat men op een per se ondoeltreffende wijze poogt te verhelpen aan de opstand van de anthropologische werkelijkheden tegen de juridische ficties.

Het staat inderdaad onomstootbaar vast, dat naar vooruitgang in de gerechtelijke criminele politiek werd gestreefd door het niet toepassen, op steeds talrijkere daders, van het grondbeginsel zelf van het strafrecht. De criminele categorieën die het voorwerp uitmaken van speciale maatregelen, ingevolge een verzaking aan het principe van de morele toerekenbaarheid, en ter vervanging van de retributie-bestraffing, nemen dag en nacht toe.

De vraag rijst dan ook op, of het principe zelf van de bestraffing niet moet worden herzien, of de traditionele hoeksteen van de op morele schuld gesteunde vergelding niet moet worden afgeschaft. Het komt ons steeds scherper voor, dat het grondbegrip van de morele toerekenbaarheid moet worden vervangen door een criterium van sociale aansprakelijkheid, ten einde een aanpassing van de rechtsnormen aan de criminologische feiten mogelijk te maken.

*Het abstract en metaphysisch begrip
van de morele toerekenbaarheid.*

De langdurige scholenstrijd tot dewelke het strafrecht aanleiding gaf, zou caricaturaal kunnen worden geresumeerd als volgt. Positivistisch werd het bewezen, dat de « mens-delinquent » van het klassieke strafrecht niet bestaat. Om het principe van de toerekenbaarheid te kunnen handhaven, heeft men voor bepaalde delinquenten aanvaard, dat zij ontoerekenbaar zouden zijn, wat positivistisch insgelijks verkeerd wordt bevonden. Wat ons noodgedwongen ertoe leidt aan de maatstaf van de toerekenbaarheid te verzaken.

De fictie van de toerekenbaarheid

Het thans nog geldende strafrecht werd geboren onder het teken van een denkbeeldige mens, ingevolge godsdienstige vooroordelen en metaphysische bovenzinlijkheden. Want de in het klassieke strafrecht bedoelde mens is een *homo sapiens*, die steeds vrij zou

beslissen en handelen, na rationeel te hebben gevat en geoordeeld.

Omdat hij theoretisch en bij vóóronderstelling bekwaam is te weten en te willen, moet de mens die de wet overtreedt worden gestraft. Hij *moet* worden gestraft, omdat het a priori wordt beslist, dat hij werkelijk het voor en het tegen heeft overwogen, en dat hij totaal vrij is geweest het in de wet gekwalificeerde feit al dan niet te plegen.

Vrijheid, verantwoordelijkheid en toerekenbaarheid worden als een bovenzinlijk postulaat aan iedereen opgelegd, zonder dat men zich erover bekommert de werkelijkheid van het geaffirmeerde na te gaan. Het is tegen deze *fictie van de mens*, dat de criminologische wetenschappen in opstand zijn gekomen.

Door de *biologen* werd het uitgemaakt, dat er geen psyche bestaat, die van het soma kan worden afgescheiden, en dat er noch ratio noch wil bestaan, die van organische structuren en biochemische wisselingen niet zouden afhangen. En meer en meer wordt het klaar, hoe de louter physiologische alteraties aanleiding geven o.m. tot deze psychische afwijkingen, waarin het misdadig handelen wortelt.

Door de *psychologen* werd het uitgemaakt, dat de affectiviteit het doen en het laten van de mens determineert, wellicht in sterkere mate dan de reflexie. Het kan thans niet meer ernstig worden bestreden, dat de dynamiek van onze handelingen gedreven wordt, door krachten waarop het corticale geen grote invloed kan uitoefenen, dat ons weten en ons willen afhangen van diepliggende structuren, die in ons wezen tot stand komen zonder dat wij ervan bewust worden.

Door de *sociologen* werd het uitgemaakt, hoe diepwerkend het milieu in de misdadigheid tussenkomt, — hetzij rechtstreeks, ingevolge de druk uitgeoefend door de uitwendige omstandigheden in het ontstaan van een crimineel proces, — hetzij onrechtstreeks, ingevolge de invloed uitgeoefend door allerlei mesologische factoren in het worden van een criminele persoonlijkheid.

En de huidige *synthetische criminologie* bewijst steeds duidelijker, dat een metaphysisch begrip van de vrijheid en van de toerekenbaarheid slechts op illusie steunt, zoals zij insgelijks bewijst dat de unilaterale criminologische begrippen niet overeenstemmen met

de complexe realiteit van de misdaad en van de misdadiger.

De klinische benadering van de delinquent wijst steeds scherper op de oneindige ingewikkeldheid en ongestadigheid van de criminogene constellaties, op de bestendige interacties van het biologische en van het sociologische, op een zo groot aantal determinaties, die zich onderling steunen of tegenwerken, dat men eindelijk spreken moet van een *indeterminisme der determinaties*.

Tot daartoe, dat de-in-deze-wereld-werkelijk-leven-de-mens praktisch niets gemeens heeft met de *homo sapiens* die voor de juridische leer werd uitgebeeld, maar die nooit heeft bestaan, en die hoogstwaarschijnlijk nooit zal bestaan.

De fictie van de ontoerekenbaarheid.

Ten einde het a priori van de morele toerekenbaarheid als algemene basis van de bestraffing in stand te kunnen houden, heeft de neo-klassieke strafrechtsleer een nieuwe fictie in het leven geroepen: de fictie van de ontoerekenbaarheid, eerst t.o.v. de jeugdige delinquenten, later t.o.v. de psychisch gestoorde delinquenten.

Een bijzondere wetgeving ten bate van *jeugdige delinquenten* werd in het begin van deze eeuw uitgebouwd op de gedachte, dat er geen toerekening kan worden opgelegd aan een menselijk wezen, waarvan de leeftijd onvoldoende is om een psycho-fysiologische rijpwording totaal te bekomen.

Maar een duidelijkere criminologische belichting heeft er ons toe verplicht, de ouderdom van de strafrechterlijke meerderjarigheid steeds te verhogen tot daartoe, dat deze ouderdom meermaals de grens overtreft, die door de wetgever als voldoende wordt beschouwd om civielrechtelijke — en beroepsovereenkomsten aan te gaan.

Thans ziet men beter in, dat de maturatie van een menselijk wezen niet stipt met de leeftijd gelijkloopt. Het psycho-sociaal worden hangt slechts *gedeeltelijk* van de fysiologische ontwikkeling af. Het tempo van de hominisatie en van de socialisatie is van wezen tot wezen verschillend, en voor éénzelfde wezen, volgens de problemen die zich stellen, en volgens het ogenblik waarop een probleem zich stelt. Dit alles daarenboven, en in grote mate, verschilt naar gelang de door het milieu in het leven geroepen situaties.

Daarbij dient het te worden overwogen, dat het paedagogisch onhandig is een kind niet voor zijn daden te stellen, binnen de grenzen van zijn kinderwereld. Want het kind *beleeft* zijn verantwoordelijkheid. Het kind beleeft deze verantwoordelijkheid in het beperkte kader van zijn binnenwereld en volgens de nog onrijpe perspectieven van zijn leeftijd, maar het kind beleeft zulks werkelijk.

Een bijzondere wetgeving ten bate van *psychisch gestoorde delinquenten* werd insgelijks in het begin van deze eeuw uitgebouwd, op de vooronderstelling dat deze delinquenten, ingevolge hun psychologische toestand, onbekwaam zouden zijn hun daden te beheersen, het illiciete van hun handelingen te beoordelen, of hun wil naar deze beoordeling te schikken.

Dat dergelijke opvatting niet te verantwoorden is, wordt steeds beter bewezen door de criminologische kliniek. Het blijkt onmogelijk een grens tussen normale en abnormale mensen te bepalen, omdat er een ononderbroken schaal van toestanden bestaat, waar het onbewust gedetermineerde en het bewust gevatte zich in omgekeerde proporties mengen.

Daarenboven is het min of meer rationele van een doen of laten afhankelijk van de aard van de daad, van de uitwendige omstandigheden die de daad uitlokken of remmen, en van de inwendige impulsen die door de daad worden beantwoord, of die zich tegen deze daad verzetten.

En hier ook dient het te worden onderstreept, dat de abnormale delinquent zijn verantwoordelijkheid innerlijk *beleeft*. Noch zijn misgroeide structuren, noch de afwijkende banen van zijn worden, beletten hem het gevoel van verantwoordelijkheid te beleven.

Het is wellicht omdat men ervan beter bewust wordt, dat de op fysische leeftijd of op psychische storing gesteunde excepties met de klinisch geobserveerde werkelijkheden niet overeenstemmen, dat de jongste wetten of wetsontwerpen ertoe streven, hybride categorieën van delinquenten in het leven te roepen, en beroep doen op tweeslachtige sancties.

Dit is b.v. het geval met young adults, of met sexuele delinquenten, of met criminologische recidivisten. Want t.o.v. deze delinquenten voorziet men sancties die tegelijk, én op morele toerekening én op sociale gevaarlijkheid steunen, — die tegelijk, én bestraffing én beveiliging beogen.

Maar dergelijk progressief onderdoen van de moreel-juridische vooronderstellingen voor de geobserveerde criminologische werkelijkheden, blijft ontoereikend om de crisis van het strafrecht op te lossen. Het is dan ook normaal te streven naar de vervanging van het stelsel van de morele toerekenbaarheid, door een criterium van sociale aansprakelijkheid.

De hoeksteen van het strafrecht dient inderdaad op *alle* delinquenten toepasselijk te zijn.

Het concreet en positivistisch begrip van de sociale aansprakelijkheid.

Etymologisch beduidt het woord «verantwoordelijkheid» een verplichting om rekenschap te geven, om zich te verantwoorden wegens zijn handelingen, om deze vragen te beantwoorden, die naar aanleiding van bepaalde daden kunnen worden gesteld door de gemeenschap, middels de gerechtelijke overheid.

Dergelijke verplichting moet niet noodzakelijk worden ingezien in de perspectief van een religieuze inschakeling, of van een zuiver natuurrecht. Zij is een *concrete verplichting t.o.v. de gemeenschap*, die aan ieder lid van deze gemeenschap wordt opgelegd, aléén omdat men van de gemeenschap deel uitmaakt.

Wat te verantwoorden is, betreft alléén de storing van de sociale orde, het overtreden van de voorschriften die de bescherming van deze orde nastreven, het miskennen van de temporele «waarden» waarop het sociale leven steunt.

Het gaat gewis niet meer op aan een rechter de opdracht te geven, de daden van een medemens «moreel» te beoordelen, en de «zondige schuld» te bestraffen. Het gerecht maakt een exclusief temporele macht uit, een utilitaristisch onderdeel van het sociale raderwerk.

Het gaat ook niet meer op een strafrechtelijk gekwalificeerd feit met een schending van het natuurrecht gelijk te stellen. Zware vergripen kunnen soms, ingevolge speciale omstandigheden, gerechtelijk worden geduld. En de meeste feiten die door de wet strafbaar worden gesteld, raken slechts conventionele structuren van de samenleving, zoniet louter tijdelijke regelingen ervan.

Wie het probleem van de vrijheid en van de verantwoordelijkheid tot een innerlijk iets wil beperken,

om het aan de morele toerekenbaarheid vast te kunnen binden, ontkent de werkelijkheid van het mens-zijn, van het wezen en het worden middenin medemens.

Het natuurlijk gevolg van een misdaad is de sociale aansprakelijkheid, de verplichting rekenschap te geven over de miskenning van een collectief aangemen, door de wet op voorhand gekwalificeerde, en door de bedreiging van straf beschermde leefregel. Dergelijke verplichting, rechtstreeks en concreet vereist door het samenzijn van meerdere mensen, dringt zich aan *ieder* lid van de gemeenschap op, alléén omdat men in de gemeenschap medeleeft.

Om in vaste en realistische grond te wortelen, dient de strafrechtelijke verantwoordelijkheid te worden ingezien als een *concreet sociale aansprakelijkheid*, als de aan iedereen opgelegde, en met het begaan zelf van het strafbaar gestelde feit gebonden, verplichting rekenschap te geven.

Maar het feit dat om het even welke dader van een strafbaar feit aansprakelijk te stellen is, legt nochtans niet op dat de reactie t.o.v. iedere dader dezelfde moet zijn. Het sociaal begrip van de strafrechtelijke aansprakelijkheid heeft alleen tot gevolg, dat de overheid in ieder geval mag en moet tussenkomen. Maar de aard en de modaliteiten van dit overheidsoptreden zullen verschillen naar gelang de anthropologische en sociologische eigenschappen van ieder geval, naar gelang zijn humaan en sociaal positieve en negatieve karakteristieken.

De maatstaf van de sanctie — d.i. van de collectieve reactie naar aanleiding van een misdaad — ligt in een *criminologische beschouwing van de sanctie*. En dergelijke beschouwing bestaat in een globale beoordeling:

- van de menselijke rijpwording in hoofde van de dader,
- van de sociale gevaarlijkheid van feit en dader,
- van de vatbaarheid voor verbetering in hoofde van de dader,
- en van de collectieve reactie t.o.v. de misdaad en van de misdadiger.

De menselijke rijpwording.

De reactie die zich t.o.v. een delinquent opdringt, zal eerst afhangen van het door deze *mens* bereikte peil, in zijn humane en sociale rijpwording.

Wat een fysisch wezen tot een sociaal wezen omzet, is de ontwikkeling van structuren die toelaten de « andere » te aanvaarden, zijn « Es » te overmeesteren en te onderwerpen aan de rechten van de medemens, zoals aan de voorschriften die de samenleving regelen. Hominisatie en socialisatie zijn het gevolg van éénzelfde processus, van éénzelfde ontwikkeling, van éénzelfde bestaan.

Deze ontwikkeling groeit progressief uit. Maar de continuïteit ervan wordt soms onderbroken door bepaalde crisistoestanden, die zich bij alle wezens voordoen op bepaalde ogenblikken in het leven, of alleen bij zekere personen, voor zeer bijzondere redenen. De vooruitgang kan dus stilhouden, en er kan ook regressie voorkomen, ingevolge uitwendige of inwendige dwang.

Iedere sanctie zal dus noodzakelijkerwijze van de *leeftijd* afhangen, omdat de psycho-sociale rijpwording in zekere mate van de psycho-fysische ontwikkeling afhangt. Het is nochtans niet te verantwoorden de fysische leeftijd te weerhouden om scherp onderscheiden categorieën te vormen, daar de rijpwording een verschillend tempo kent, naar gelang de indivi-

du's of de door eenzelfde persoon op te lossen problemen.

De sanctie zal insgelijks van de *psychische toestand* van de delinquent afhangen, van zijn neurologische gesteldheid, en van zijn affectieve structurering. Maar de minderwaardige of gestoorde psychische staten zullen aanleiding geven tot kwalitatieve aanpassing van de aard en de modaliteiten van de sanctie, en niet tot quantitative vermindering van een bestraffing.

Eindelijk zullen de rechters in juistere en meer genuanceerde mate rekening houden met de *tijdelijke alteraties* van de menselijke dynamiek, die door fysiologische ziekte-toestanden of door psychische conflict-toestanden worden uitgelokt. Zo zal er rekening worden gehouden met puberteit, maandstonen of menopausis, en met hartstochtelijke, angstwekkende of depressieve momenten.

Het wordt dan ook evident, dat een appreciatie van de rijpwording van een delinquent de grenzen van juridische en feitelijke beoordeling overschrijdt. De rechter zal moeten worden voorgelicht door de criminologen, en hij zal insgelijks moeten worden opgeleid tot een voldoende begrip van de bio-psychische staten en van de socio-psychische situaties waarvan de uitleg van een misdaad werkelijk ligt.

De sociale gevaarlijkheid.

De keus van een sanctie zal insgelijks worden getermineerd door het gevaar dat feit en dader voor de gemeenschap uitmaken.

Het sociale gevaar spruit eerst uit de aard en de zwaarwichtigheid van het *begane feit*. Bepaalde inbreuken storen de orde in grotere mate, hetzij omdat een der « waarden » werd geschonden, waarop het collectief geweten hogere prijs stelt, hetzij omdat het feit werd gepleegd in omstandigheden, waaraan het collectief reageren gevoeliger is.

De « temibiliteit » dient verder te worden beoordeeld op grond van de uitgestrektheid en zwaarwichtigheid van de *psychische storingen* die bij de delinquent bestaan. Alle daders van een bepaalde inbreuk zij niet in dezelfde maat gevaarlijk voor de maatschappij.

Sommige delinquenten leven inderdaad bestendig in het gevaar van delinquentie, ingevolge diepere gebreken van reactiemechanismen. Anderen kunnen aan normaal blijvende impulsen of sollicitaties weerstaan, en een uitzonderlijk iets alleen zal tot delinquentie doen overhellen. Anderen nog delinqueren slechts toevallig, gedreven door een werkelijk exceptionele factor, of op een onvoorzienbaar moment van mindere weerstand.

De sociale prognose zal ook verschillen naar gelang hetgeen van het *milieu* moet en kan worden verwacht, naar gelang hetgeen levenspartners of mesologische factoren zullen verwekken. Want de mens leeft in en door zijn milieu, beïnvloedt het milieu en wordt door het milieu ook gedreven.

Bepaalde beroepen of tijdverdrijven bieden talrijkere of meer dringende gelegenheid of aanzetting tot delinquentie. Bepaalde personen verwekken de criminogene conflicten, onderhouden en versterken de criminogene spanningen, waarvan zij veelal persoonlijk het slachtoffer zullen zijn.

Deze globale appreciatie van mens, daad, milieu en collectief reageren, is gewis een zeer moeilijk iets. De rechters zullen zich inderdaad taai moeten houden om zich niet aan perfectionisme, automatisme of mecanisatie te bezondigen.

Om tot sociale gevaarlijkheid te besluiten, moet het

practisch onweerlegbaar vaststaan, dat ernstig gevaar van nieuwe delinquentie werkelijk voorhanden is. Alle gevaarlijke toestanden zijn dus niet te weerhouden, maar alleen diegenen waaruit verdere delinquentie moet sprouiten.

De appreciatie dient stellig te worden geïndividualiseerd. Men zou zich niet mogen steunen op *prediction tables*, tenzij als eerste benadering van het probleem. De menselijke dynamiek is zo ingewikkeld, dat het niet opgaat zich te beperken bij een paar gestandaardiseerde factoren.

Eindelijk kan er geen sprake zijn van een delinquent sociaal te «conditionneren» op een totale wijze. Wat moet worden bedoeld, is alleen een rijpwording die volstaat om verdere delinquentie te voorkomen, zonder een delinquent te willen mecaniseren tot een sociaal «robot».

De vatbaarheid voor verbetering.

Een derde criterium van de sanctie is datgene wat de perfectibiliteit van de mens-delinquent betreft, de mogelijkheid om tot hogere sociale begrippen te worden opgeleid, de geschiktheid van deze delinquent t.o.v. de thans toepasselijke socio-paedagogie.

Deze vatbaarheid voor verder gedreven hominisatie, waaruit de socialisatie natuurlijk sproeit, hangt vooral af van het *willen* van de delinquent, van een beslissing zijn eigen perspectieven naar de sociale voorschriften te schikken. Dergelijke beslissing dient door overtuigend optreden te worden bekomen, wat slechts mogelijk wordt in een *Bildung* van sympathie en solidariteit, in hoofde van de rechter en van alle medewerkers van de rechter.

Ook is het noodzakelijk, dat de delinquent een minimum bereikt in het verstandelijk en affectief worden. Vele vormen van psychotherapie zijn slechts toepasselijk op personen die een bepaald *intellectueel peil* hebben bereikt. Aan de andere kant, kan de vatbaarheid voor hogere rijpwording bijzonder streng worden beperkt door het bestaan van opgehoopte en hardgeklampte *psychische schillen*, waaronder het zwak overlevend contactvermogen bedolven kan blijven.

Verder dient er rekening te worden gehouden met de hulp of de weerstand die door het *milieu* kan worden geboden, met de gunstige of nadelige invloed die kan worden uitgeoefend door de familiekring, door de werkgroep, en door de gebuurte. Want een innerlijke heraanpassing kan opeens ineensinken, ingevolge de invloed van onevenwicht- en spanningverwekkende uiterlijke omstandigheden.

De psycho-sociale inschakeling kan worden tegenwerkt door een gebrek aan doorzicht, of door de onbewuste vijandschap van diegenen bij wie de delinquent zijn plaats moet terugvinden, van wie hij de gelegenheid tot revalorisatie moet bekomen, met wie hij zich «socius» moet kunnen voelen.

En eindelijk zal de vatbaarheid voor verbetering moeten worden beoordeeld naar mate van de *duur van de sanctie*, van de spanne tijds tijdens dewelke sociaal-paedagogische methoden kunnen worden toegepast.

Maar hier rijst een dramatische moeilijkheid op. Het collectief reageren t.o.v. de misdadigheid is nu nog zó, dat men gedreven wordt door oerimpulsen, door wraak en vergelding. Jaren en jaren zullen nodig zijn, om het volk tot een juist begrip ter zake op te leiden, tot een begrip luidens hetwelk de sanctie meer afhangen zal van de node en de hope van de delinquent, zonder zich te verstarren op het objectief storende van het feit.

De collectieve reactie.

Een laatst belangrijk bestanddeel van de bepaling der sancties is dat van de collectieve reacties t.o.v. de misdaad en de misdadiger. Deze reacties maken een *feit* uit, dat bijzonder belangwekkend is voor de administratie van het gerecht. Men zou het collectief denken en voelen niet over het hoofd kunnen zien, alhoewel dat collectief reageren i.z. misdadigheid en beteugeling ervan, onverenigbaar kan zijn met een etenschappelijke beschouwing van het probleem.

Ten eerste moet het volk begrijpen wat in de rechtszaal geschiedt, en goedkeuren wat in de rechtszaal wordt beslist. Het zou uiterst gevaarlijk zijn louter «klinisch» strafrecht te spreken, zonder rekening te houden met wat Jan-in-de-straat over misdaad, misdadiger en sanctie oordeelt.

Verder dient men steeds te bedenken, dat ieder vonnis een geldigverklaring uitmaakt van de sociale voorschriften, van de sociale «waarden» die door de strafwet worden beschermd, en die door de delinquent werden miskend. Dergelijke concrete herinnering aan de collectieve voorschriften kan misschien een preventieve invloed uitoefenen, ten minste op bepaalde personen en t.z.v. bepaalde inbreuken.

Daarbij dient men ervan bewust te zijn, dat de delinquent zelf meermaals een beteugelend optreden verwacht, en dat het wegvallen van de sociale reactie op de misdaad onverenigbaar zou zijn met paedagogische behandeling, in het belang zelf van de delinquent.

Eindelijk moet het worden onderstreept, dat de jongere oriëntatie van de criminele politiek ertoe leidt van vrijheidsberoving af te zien, of de vrijheidsberoving in de tijd te beperken, ten einde deze methoden toe te passen, die geen gevangzitting uitlokken, maar de delinquent onmiddellijk confronteren met de gebruikelijke levensconflicten.

Het volk moet dus de ingestelde actie ondersteunen, de delinquent in het samenzijn toelaten, hem in zijn sociale herinschakeling bijstaan. En dat zal het volk niet doen, zo het de taal der rechters niet begrijpt, zo het de gerenoveerde beteugelingsmethoden niet goedkeurt.

De criminologische beteugeling moet dus ook worden voorafgegaan door een opleiding van het volk tot betere begrippen, tot begrippen die los worden gemaakt van agressieve verweersimpulsen om op wetenschappelijk geobserveerde feiten te rusten.

Om dat doel te bereiken moet er meer worden gedaan dan congressen, publicaties en voordrachten. Het is in de rechtszaal, bij het dagelijks werk van de rechters, dat de nieuwe gedachten meten worden toegepast, dat de mens de voorrang op feit en norm moet bekomen.

De theoretische omwenteling in praktische standvastigheid

Het zou niet zwaar genoeg kunnen worden onderstreept, dat een vervanging van het criterium der morele toerekenbaarheid door het principe van de sociale aansprakelijkheid, geen revolutie zou uitlokken in de dagelijkse toepassing van de thans vigerende strafwetten, in de dagelijkse uitspraken van onze strafrechters.

Zowel de bijzondere wetten die het algemeen Wetboek van Strafrecht aanvullen, als de steeds duidelijker strekkingen van de strafrechtelijke jurisprudentie, hebben progressief het kader van een gerenoveerde criminele politiek uitgebouwd. Men is er meer

en meer van overtuigd, dat de misdadigheid moet worden bekampt door de behandeling van de misdadigers. Het teken van de «*défense sociale nouvelle*» strekt zich steeds verder en verder uit.

Gerechtelijke *kinderbescherming* is reeds gerenoveerd strafrecht. Het in voege brengen van de sociale aansprakelijkheid zou geen uitwissel hebben op de maatregelen die t.o.v. jeugdige delinquenten reeds dagelijks worden getroffen. Alleen zou er meer soepelheid voorhanden zijn, en zou het verschil tussen «*educatie*» en «*bestrafing*» sneller verdorren.

Genuanceerd optreden tegenover *young adults* zou vergemakkelijkt worden, daar men er niet meer toe zou verplicht zijn, tussen «*straf*» en «*maatregel*» te opteren op het principiële plan. De sancties zouden werkelijk te individualiseren zijn, om rekening te houden met het feit dat deze delinquenten, die functioneel over verstand en wil beschikken, deze faculteiten op min of meer rijpe wijze gebruiken.

Psychisch gestoorde delinquenten zouden kunnen worden behandeld op een wijze die beter past bij de thans geldende therapieën. Het zou niet meer nodig zijn deze mensen ontorekenbaar te verklaren, en het zou dan ook mogelijk zijn, tijdens de behandeling, progressief beroep te doen op het subjectief beleven van de verantwoordelijkheid.

En voor *normale volwassen delinquenten* zou het mogelijk worden een programma toe te passen, dat rekening zou houden met de complexiteit van de menselijke gesteldheid en van de mesologische situatie. Zonder te beslissen over metaphysische problemen, zou de rechter het curatieve en het repressieve vrij kunnen mengen, naar gelang de noden van de delinquent. Het repressieve zou vrij kunnen worden uitgevoerd in educatieve zin. En de vrijheidsberoving zou het terugvinden van de vrijheid bestendig kunnen voorbereiden.

* * *

Met de bedoelde vervanging van een subjectief-metaphysische vooronderstelling door een objectief-wetenschappelijk criterium, dat gesteund is op te observeren anthropologische en sociologische realiteiten, komt de weg vrij voor belangrijke hervormingen die tot heden niet kunnen worden verwerkelijkt.

Een einde zou worden gesteld aan de filosofische scholenstrijd die de vooruitgang van het strafrecht in de weg staat, en zulks zonder dat de wetgever of de rechter een keus zou moeten doen tussen determinisme en indeterminisme.

Een betere samenwerking zou onmiddellijk bestaan tussen de juristen en de criminologen. Thans zouden beiden bij machte zijn hun advies op dezelfde realiteiten te steunen, en hun actie in dezelfde richtingen te leiden, onder het hoogste teken van het mens-zijn-met-mensen.

Een daadwerkelijke unificatie van de algemene strafrechtelijke grondbegrippen zou kunnen tot stand gebracht worden. *Alle* beslissingen zouden op grond van *dezelfde* begrippen kunnen worden getroffen, alhoewel *iedere* beslissing zou kunnen worden aangepast aan de *individualiserende* eigenschappen van ieder geval.

Daarenboven zou de procedure soepeler aan de

diversiteit van het gerechtelijk optreden kunnen worden aangepast. De neuro-psychiatrische expertise omtrent de toerekeningsvatbaarheid zou omgezet worden in een medico-psychologische en sociale observatie van de persoon. Voor zover het begaan van het feit niet wordt betwist, en op het uitdrukkelijk verzoek van de belanghebbende, zouden bepaalde sancties kunnen worden getroffen zonder hieraan een soms nadelige publiciteit te geven. De splitsing van het strafproces, in een criminalistische fase van convicting en een criminologische fase van sentencing, zou minder moeilijkheden opleveren. En de rechter zou beter worden toegelaten tot tussenkomst, tijdens de tenuitvoerlegging van zijn beslissingen, om deze aan de bekomen resultaten aan te passen.

* * *

Vermoedelijk zal er van zekere zijde hevig worden geobjecteerd, want voor velen nog staat de traditie hoger dan de wetenschap, en staat het niet gecontroleerde geloven hoger dan het geobserveerde feit.

Het zal misschien worden voorgehouden, dat de morele toerekenbaarheid sinds het bestaan van de strafwet ten grondslag van deze rechtstak ligt. Maar hierop kan doodeenvoudig worden geantwoord, dat een missing niet recht wordt gezet alléén omdat zij sinds eeuwen vigeert, en wellicht ook, dat Galileus en Marx thans niet meer zouden worden gefolterd of geëxcommuniceerd.

Het zal worden gezegd, dat het onredelijk is aan de verantwoordelijkheid te verzaken, als rechtvaardiging van de bestrafing, om beroep te doen op de verantwoordelijkheid, als einddoel van de resocialiserende sanctie. Men vergete nochtans niet dat de verantwoordelijkheid bedoeld in de toerekening, een metaphysische bovenzinnelijkheid is, terwijl de in de criminologische sanctie bedoelde verantwoordelijkheid, een louter psychologisch feit uitmaakt, een feit dat door ieder delinquent wordt beleefd, en waarvan het bestaan rotsvast staat voor iedereen.

En men zal ook wel terugkomen op het feit dat de criminologie nog zo jong is, dat zij de zedelijke begrippen nog niet kan vervangen. Onze kennissen omtrent individu en groep, misdaad en misdadiger, en sociale paedagogie, zijn thans toch reeds voldoende om aan het strafrecht een vastere grond te verstrekken, ter vervanging van een postulaat waarvan het bestaan nooit bewezen werd of zal worden.

De optie ligt duidelijk klaar. Ofwel het relatief onzekere en steeds voor verbetering vatbare van een concreet systeem, dat op wetenschappelijk geobserveerde feiten steunt. Ofwel het metaphysische en voor verificatie uitgesloten vooronderstelde van een systeem, waarvan het grondbegrip met het ellendige van het mens-zijn onverenigbaar is, waarvan de strekking de grootheid van het mens-woorden niet ondersteunt, en waarvan de toepassing ondoeltreffend is geweest, eeuwenlang, om de collectiviteit tegen de misdadigheid te beschermen.

Séverin-Carlos VERSELE,

Rechter in de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, adj. secretaris-generaal van de Société internationale de Défense sociale.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 7 november 1960.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. Naulaerts.

Eerste Advokaat-generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Bevoegdheid van de politierechter terzake van inbreuken op de artikelen 418 en 420 S.W. — Strekking van de wet van 21 februari 1959.

Door de wet van 21 februari 1959 (art. 138, 6° van het wetboek van strafvordering), is niet vereist, dat slechts bij de behandeling van de zaak voor de politierechter zou vastgesteld worden, dat het op de wetten of de verordeningen op de verkeerspolitie inbreuk uitmakende feit tevens een inbreuk op de artikelen 418 en 420 van het strafwetboek zou uitmaken.

Procureur des Konings te Leuven t/ Grammet e.a.

Gelet op het bestreden vonnis, op 1 april 1960 in hoger beroep door de correctionele rechtbank te Leuven, gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van artikel 138 6° bis van het wetboek van strafvordering (wet van 21 februari 1959),

doordat de correctionele rechtbank te Leuven, uitspraak doende in hoger beroep, het vonnis van de politierechtbank te Tienen bevestigend, zich onbevoegd heeft verklaard, om reden dat de vaststelling door de politierechter van het bestaan van een inbreuk op artikel 418 en 420 van het strafwetboek, samenhangend met de inbreuken op de wegcode, die bij hem reeds aanhangig werden gemaakt, op elementen steunde, die geen nieuwe elementen waren pas aan het licht gekomen wanneer de zaak reeds bij de politierechtbank aanhangig was, maar wel op elementen die reeds uit het aanvankelijk proces-verbaal en de daaraan gehechte geneeskundige getuigschriften omstandig duidelijk bleken,

Zulks wanneer door de wet van 21 februari 1959 niet wordt vereist dat dusdanige vaststelling slechts bij de behandeling van de zaak vóór de politierechtbank zou geschieden;

Overwegende dat, krachtens artikel 138, 6° bis van het wetboek van strafvordering (wet van 21 februari 1959), het volstaat, opdat de politierechter bevoegd zou zijn om van de in de artikelen 418 en 420 van het strafwetboek omschreven wanbedrijven kennis te nemen, dat 1°) het gaat om slagen of verwondingen als gevolg van een verkeersongeval, 2°) deze wanbedrijven samenhangend of een ondeelbaar geheel vormen met een misdrijf, dat onder dezelfde strafbepalingen valt en dat naar hem is verwezen overeenkomstig artikel 4 of 6 van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende amstandigheden, of met een misdrijf, dat valt onder de wetten of verordeningen op de verkeerspolitie, 3°) in dit laatste geval, dit misdrijf bij hem reeds aanhangig is gemaakt door het openbaar ministerie of het onderzoeksgerecht;

Overwegende dat door de wet van 21 februari 1959 niet is vereist dat de vaststelling dat het feit, hetwelk een inbreuk uitmaakt op de wetten of verordeningen op de verkeerspolitie, tevens een inbreuk uitmaakt op de artikelen 418 en 420 van het strafwet-

boek, slechts bij de behandeling van de zaak vóór de politierechtbank zou geschieden;

Overwegende dat het vonnis, door de beslissing van onbevoegdheid te rechtvaardigen door de omstandigheid « dat de bedoeling van de wetgever niet was tot de bevoegdheid van de politierechter te doen behoren alle verkeersongevallen met slagen of verwondingen, die zouden samenhangen of een ondeelbaar geheel vormen met een misdrijf dat valt onder de wetten of verordeningen op de verkeerspolitie, doch, om conflicten van bevoegdheid te vermijden, de politierechter bevoegd te laten indien het later zou blijken dat dergelijk verkeersongeval samenhangt of een ondeelbaar geheel vormt met een verkeersongeval of een misdrijf vallend onder de wetten of verordeningen op de verkeerspolitie, dat reeds bij hem aanhangig gemaakt geweest was door het onderzoeksgerecht of het openbaar ministerie », en aldus de beslissing te doen afhangen van een door de wet niet voorziene vereiste, artikel 138 6° bis van het wetboek van strafvordering heeft geschonden;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis; beveelt dat melding van onderhavig arrest zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Laat de Staat de kosten ten laste;

Verwijst de zaak naar de correctionele rechtbank te Mechelen, zetelend in hoger beroep.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 7 november 1960.

Voorzitter : M. Bayot

Raadsheer-verslaggever : M. de Bersaques.

Eerste Advokaat-generaal : M. Janssens de Bisthoven

Beëdigd jachtwachter die op het onder zijn toezicht staand jachtgebied een jachtmisdrijf pleegt. — Toepasselijkheid van art. 483 S.V.

Wanneer een beëdigd jachtwachter een jachtmisdrijf pleegt op het jachtgebied, dat onder zijn toezicht staat, wordt hij geacht dat misdrijf in de uitoefening van zijn ambt van officier van gerechtelijke politie te hebben bedreven. Krachtens artikel 483 van het Wetboek van Strafvordering is dienvolgens alleen het Hof van Beroep bevoegd om, op dagvaarding van de Procureur-generaal, in eerste en laatste aanleg kennis te nemen van dat misdrijf.

Van Heddegem en Crombe t/ De Beer en Koninklijke Sint Hubertusclub van België, b.p.

Gelet op het bestreden arrest, op 26 april 1960 door het Hof van Beroep te Gent, gewezen :

Over het middel, ambtshalve afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, en 483 van het wetboek van strafvordering ;

Doordat de correctionele rechtbank te Oudenaarde en het Hof van Beroep te Gent kennis genomen hebben van het misdrijf ten laste van aanleggers gelegd ;

Dan wanneer, gelet op de hoedanigheid van be-

ëdigde jachtwachter van de verdachte Van Heddegem, het hof van beroep, uitspraak doende in eerste en laatste aanleg, alleen bevoegd was om van de zaak kennis te nemen;

Overwegende dat aanleggers vervolgd werden om, bij inbreuk op artikel 8 van de wet van 28 februari 1882, gebruik te hebben gemaakt van tuigen geschikt om het wild, vermeld in artikel 10 van gezegde wet, te vangen en die tuigen vervoerd of bezeten te hebben, en uit dien hoofde veroordeeld werden elk tot een geldboete van 100 frank, met verbeurdverklaring van de inbeslaggenomen tuigen, alsmede tot betaling van een schadevergoeding aan de burgerlijke partijen;

Overwegende dat uit de stukken van de rechtspleging alsmede uit het bestreden arrest blijkt dat Van Heddegem, eerste aanlegger, beëdigd jachtwachter is van tweede aanlegger, Crombé, en dat het feit gepleegd werd op het jachtgebied dat onder toezicht van eerste aanlegger is;

Overwegende dat wanneer een beëdigd jachtwachter een jachtmisdrijf pleegt op het jachtgebied dat onder zijn toezicht staat, hij geacht wordt dat misdrijf in de uitoefening van zijn ambt van officier van gerechtelijke politie te hebben bedreven.

Dat derhalve, luidens artikel 483 van het wetboek van strafvordering, het hof van beroep alleen bevoegd was om, op dagvaarding van de procureur-generaal, in eerste en laatste aanleg kennis te nemen van dat misdrijf;

Dat, wegens de verknochtheid, de correctionele rechtbank en het hof van beroep, insgelijks onbevoegd waren om te beslissen over de vervolging ingesteld ten laste van tweede aanlegger, die als mededader gedaagd was geweest;

Dat het bestreden arrest derhalve artikel 483 van het wetboek van strafvordering geschonden heeft;

Overwegende dat de verbreking van de beslissing over de publieke vordering de verbreking medebrengt van de beslissing over de burgerlijke vorderingen.

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest en vernietigt de rechtspleging vanaf de dagvaarding voor de correctionele rechtbank,

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing en van het beroepen vonnis;

Veroordeelt de burgerlijke partijen tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Brussel.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 24 november 1960.

Eerste Voorzitter : M. de Clippele.

Raadsheer-verslaggever : M. Moriamé.

Advokaat-generaal : M. Ganshof van der Meersch.

Advokaten : Mrs. Ansiaux en De Bruyn.

Wegenverkeer. — Strekking van de bij de artt. 15 en 17bis van het K.B. van 8 april 1954 opgelegde verplichtingen aan de bestuurder, die een ander moet laten voorgaan.

Uit het samenbrengen van de bepalingen van de artikelen 15 en 17bis van het K.B. van 8 april 1954 volgt, dat de op de bestuurder die een ander moet

laten voorgaan rustende verplichtingen niet afhankelijk gesteld zijn van de voorwaarden, dat de van rechts komende bestuurder op de weg die hij volgt de door het reglement voorgeschreven plaats inneemt en dat de voorrang voor gans de breedte van deze weg geldt. Dienvolgens mag de bestuurder, die een andere moet laten voorgaan, niet verder rijden indien er, gelet op de plaats, de verwijdering en de snelheid van de andere bestuurder, een gevaar voor ongevallen bestaat.

Van Stippen t/ Maes.

Gelet op het bestreden arrest, op 15 mei 1959 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen :

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 2, n° 4, 15 en 17bis van het koninklijk besluit van 8 april 1954, houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer, gewijzigd door de koninklijke besluiten van 15 juni en 31 december 1954, 13 juni 1956, 8 mei en 13 oktober 1957, 11 april, 4 juni en 10 december 1958, 1382 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek;

Doordat het bestreden arrest zonder acht te slaan op de regelmatig door aanlegger genomen conclusies welke lieten gelden dat hij de voorrang van de rechtsaankomende bestuurder genoot, hetgeen de conclusies van verweerder overigens niet betwistten, beslist dat « de eerste rechter ten onrechte naar de regels die de voorrang op het kruispunt bepalen verwezen heeft en, ten opzichte van de wielrijder de positie welke de automobilist op de uiterste linker kant van de weg innam, gerechtvaardigd heeft », en « dat door zodoende een plaats in te nemen welke hij niet mocht bezetten ten opzichte van de wielrijder die zijn weg vervolgde al afdraaiende naar rechts appellant (hier aanlegger) een zware fout, waaruit het ongeval ontstaan is, begaan heeft », om de enige reden dat « de wielrijder Maes de weg voor appellant Van Stippen niet wilde afsnijden, maar naar rechts in de G. Leclercqbaan afdraaien », en dienvolgens aanlegger veroordeelt tot het betalen aan verweerder van een som van 67.884 frank als schadevergoeding, dan wanneer de artikelen 15 en 17bis van voormeld koninklijk besluit van 8 april 1954 de verplichtingen opgelegd aan de bestuurder, die de doorgang moet vrijlaten niet afhankelijk stellen van de bedoeling welke hij zou hebben « de weg af te snijden » voor degene die aan zijn rechterzijde aankomt, en er dienvolgens reden was om verweerder, bij toepassing van artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek, voor de door zijn minderjarige zoon veroorzaakte schade aansprakelijk te stellen;

Overwegende dat uit het bestreden arrest blijkt dat de zoon van verweerder die per rijwiel rijdende met de bedoeling naar rechts af te slaan om een weg te nemen welke de door hem gevolgde weg kruiste, de bestelauto geraakt heeft door aanlegger bestuurd, die, op de linkerzijde rijdende, rechts van de wielrijder in het kruispunt uitkwam;

Overwegende dat, uitspraak doende over de vordering tot schadevergoeding door verweerder ingesteld, het arrest, na erop gewezen te hebben dat de wielrijder de weg voor aanlegger niet wilde afsnijden maar naar rechts wilde draaien, zegt « dat het dus ten onrechte is dat de eerste rechter verwezen heeft naar de regels die de voorrang op het kruispunt bepalen en ten opzichte van de wielrijder de positie welke de automobilist op de uiterste linkerkant van de weg innam gerechtvaardigd heeft; dat

door zodoende een plaats in te nemen welke hij niet mocht bezetten ten opzichte van de wielrijder die zijn weg vervolgde al afdraaiende naar rechts, appellant een zware fout, waaruit het ongeval ontstaan is, begaan heeft »;

Overwegende dat het arrest aldus geen fout in hoofde van de wielrijder, om de doorgang voor aanlegger niet vrijgelaten te hebben, in aanmerking neemt;

Overwegende dat er uit het samenbrengen van de bepalingen van de artikelen 15 en 17bis van het koninklijk besluit van 8 april 1954 volgt dat de verplichtingen welke op de bestuurder, die een andere moet laten voorgaan rusten niet afhankelijk gesteld zijn van de voorwaarde dat de van rechts komende bestuurder op de weg die hij volgt de door het reglement voorgeschreven plaats inneemt, en dat de voorrang voor gans de breedte van deze weg geldt; dat, dienvolgens, de bestuurder die een andere moet laten voorgaan niet verder mag rijden indien er, gelet op de plaats, de verwijdering en de snelheid van de andere bestuurders een gevaar voor ongevallen bestaat;

Overwegende dat, waar het beslist dat aanlegger, die in de voorrang van rechts gerechtigd was, door links te rijden een plaats innam welke hij niet mocht bezetten «ten opzichte van de wielrijder die zijn weg vervolgde al afdraaiende naar rechts» en door geen fout in hoofde van de wielrijder om aanlegger niet te hebben laten voorgaan, als bewezen aangezien te hebben, het bestreden arrest noodzakelijk, in strijd met wat bovengemelde artikelen 15 en 17bis voorschrijven, beslist dat op een kruispunt, samenvoeging of samenkomst van wegen, een bestuurder die naar links draait de doorgang niet moet vrijlaten voor de van rechts komende bestuurder;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest, behalve in zover het beslist dat de zoon van verweerder bij het ongeval tenminste voor een derde verantwoordelijk is;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Luik.

RAAD VAN STATE

6e Kamer. — 27 oktober 1960.

Voorzitter : M. Vauthier.

Raadsheren : M.M. Declaire en Coyette.

Substituut-auditeur-generaal : M. Boland.

Advokaat : Mr. Tielemans.

Benoeming tot kapitein-commandant van brandweerkorps door gemeenteraadsbeslissing. — Deelneming aan de stemming door gemeenteraadslid dat niet effectief in de gemeente woont. — Bewijs. — Onderzoek ten gronde door de Raad van State. — Actueel belang.

Aanvaarding van te laat ingediende memorie van antwoord.

1. *Geeft blijk van een actueel belang, de verzoeker die niet benoemd werd tot kapitein-commandant van het brandweerkorps, omdat aan de beslissing van de*

gemeenteraad, die een tegenkandidaat met één stem meer benoemde, een lid deelnam dat niet werkelijk zijn woonplaats in de gemeente heeft.

2. *Wanneer de Raad van State kennis neemt van een beroep in de zin van artikel 10 1° W. 23 dec. 1946, doet zij uitspraak in hoger beroep en neemt derhalve kennis van de grond der geschillen.*

3. *Te laat ingediende memories van antwoord kunnen aanvaard worden, daar zulks voor de goede rechtsbedeling bevorderlijk is.*

Firmin t/ Fissette.

Arrest nr. 8183.

Gezien het op 8 juni 1959 ingediende verzoekschrift waarbij Pierre Firmin :

1° de nietigverklaring vordert van het besluit van de bestendige deputatie van de provinciale raad van Luik d.d. 15 mei 1959, waarvan kennisgeving aan verzoeker de 3e juni 1959, welk besluit weigert vast te stellen dat de tegenpartij van haar hoedanigheid van gemeenteraadslid te Verviers vervallen is;

2° vraagt dat de gemeenteraad deze vervallenverklaring uitspreekt;

Overwegende dat verzoeker, luitenant bij het ongewapend brandweerkorps van de stad Verviers, in de loop van het jaar 1958 het ambt van kapitein-commandant van dit korps uitoefende; dat de gemeenteraad van Verviers op 9 juni 1958 met één stem meerderheid een sergeant van dit korps tot kapitein-commandant heeft benoemd; dat verzoeker op 26 juni en 28 juli 1958 bezwaar tegen deze benoeming heeft ingediend bij de provinciegouverneur, wiens goedkeuring voor zodanige benoeming is vereist krachtens artikel 3 van het koninklijk besluit van 15 maart 1935 betreffende de algemene inrichting der brandweerdiensten; dat hij op 24 oktober 1958 ter aanvulling van zijn bezwaar onder andere onregelmatigheden heeft doen gelden het feit, dat mevrouw Fissette, die haar woonplaats niet metterdaad te Verviers zou hebben gehad, aan de stemming heeft deelgenomen; dat de bestendige deputatie, waarbij de zaak inmiddels aanhangig was, op 15 mei 1959 geweigerd heeft het verval van het mandaat van mevrouw Fissette als gemeenteraadslid te Verviers vast te stellen, omdat er sinds de verkiezing geen verandering ter zake van de woonplaats van de dame was ingetreden, omdat dus niet kon worden voorgehouden dat de belanghebbende sinds de dag van haar verkiezing niet langer aan een van de eisen van verkiesbaarheid zou voldoen;

Overwegende dat verzoeker, uitgaande van een aantal feitelijke gegevens, betoogt dat de tegenpartij niet voldoet aan de vereisten inzake woonplaats van artikel 65 van de gemeentekieswet en dat «de beslissing van de bestendige deputatie verkeerd is, want grond mist, aangezien de tegenpartij niet aan de woonplaatsvereiste voldoet en ook omdat sommige consideransen incorrect zijn »;

Overwegende dat verzoeker aanvoert dat de memorie van antwoord te laat is ingekomen en vraagt dat zij uit de debatten wordt geweerd;

Overwegende dat het voor de goede rechtsbedeling bevorderlijk is, dat de tegenpartij haar middelen kan doen gelden; dat dat document in aanmerking moet worden genomen;

Overwegende dat de tegenpartij betoogt, dat «het verzoekschrift, zoals het gesteld is, niet ontvankelijk moet worden verklaard :

1° krachtens de exceptie obscuri libelli ten aanzien van : a) de onnaauwkeurigheid van het object van het verzoekschrift; b) de onnaauwkeurigheid van het

enige middel waarop verzoeker zich in zijn verzoekschrift beroept.

2° Ratione temporis omdat de h. Firmin niet te gelegener tijd gebruik heeft gemaakt van zijn recht op beroep volgens de artikelen 74 en 76 van de gemeentekieswet, zoals zij bij de artikelen 2 en 3 van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 zijn gewijzigd.

3° Het beroep, op 24 oktober 1958 door de h. Firmin ingesteld, heeft geen onderwerp meer doordat de ondergetekende vóór de verkiezingen van 12 oktober 1958 niet meer is opgekomen en van haar mandaat heeft afgezien, hetgeen verzoeker voldoening geeft.

4° Verzoeker heeft geen belang meer, want het belang moet actueel zijn en beoordeeld worden op het tijdstip van het arrest zelf.

5° De Raad van State mag de feiten niet beoordelen in de plaats van het rechtscollege waarvan de beslissing wordt aangevallen.

6° Tot staving van een beroep tot nietigverklaring van de beslissing van een administratief rechtscollege onderwerpt verzoeker de toedracht van de zaak aan de Raad van State en verlangt hij dat de Raad over de grond uitspraak doet »;

Overwegende dat uit de bewoordingen van het verzoekschrift duidelijk blijkt, dat verzoeker aan de Raad van State vraagt, de tegenpartij van haar mandaat als gemeenteraadslid vervallen te verklaren; dat de exceptie *obscuri libelli* niet gegrond is;

Overwegende dat de eis steunt op artikel 82 van de gemeentekieswet; dat hij, in strijd met wat de tegenpartij betoogt, niet strekt tot nietigverklaring van de verkiezing; dat het middel, als zou het beroep te laat zijn ingesteld, niet terzake dient;

Overwegende dat evenmin kan worden betoogd dat het beroep zijn onderwerp zou hebben verloren doordat de partij bij de verkiezingen van 1958 niet meer is opgekomen, want dat het beroep juist bedoelt de onregelmatigheid van de voor verzoeker griefhoudende beslissing van de gemeenteraad van 9 juni 1958 aan het licht te doen komen; dat het dus weinig terzake doet of de tegenpartij de vernieuwing van haar mandaat voor een nieuwe ambtstermijn al dan niet heeft gevraagd en verkregen; dat het middel terzake dient;

Overwegende dat de gemeenteraad zijn beslissing van 9 juni 1958 met één stem meerderheid heeft genomen; dat de gouverneur de in die beslissing bevatte benoeming nog niet heeft goedgekeurd; dat verzoeker er met het oog op eventuele goedkeuring door de gouverneur belang bij heeft, te doen vaststellen dat de tegenpartij ten tijde van die beslissing op onregelmatige wijze deel uitmaakte van de vergadering; dat het middel als zou het belang ontbreken, niet opgaat;

Overwegende dat de Raad van State, als hij kennis neemt van een beroep in de zin van artikel 10, 1°, van de wet van 23 december 1946 houdende instelling van een Raad van State, in hoger beroep uitspraak doet; dat hij dus kennis neemt van de grond van desbetreffende geschillen; dat de aangevoerde middelen, als zou de Raad van State geen kennis van de grond van de zaak mogen nemen, hier dus in rechte falen;

Overwegende dat uit de stukken van het dossier blijkt: dat de tegenpartij geen beroeps- of andere werkzaamheid uitoefende waardoor zij een andere woonplaats dan haar man zou moeten hebben; dat deze achtereenvolgens aan het provinciaal sanatorium te La Gleize verbonden is geweest als tijdelijk geneesheer (1 augustus 1951), assistent-geneesheer (1 juni 1953) en als leidend geneesheer (1 december 1954 tot 30 juni 1958); dat hij er steeds vrije inwoning, vuur

en licht heeft genoten; dat hij als directeur een villa met zelfstandige telefoonlijn heeft betrokken; dat de echtgenoten twee kinderen hebben, die achtereenvolgens onderwijsinstellingen te Verviers, La Gleize, Spa en Verviers als extern hebben bezocht;

Overwegende dat de echtgenoot van de tegenpartij betoogt, dat het centrum van zijn extraprofessionele werkzaamheden te Verviers ligt, dat die werkzaamheden zijn: voorzitter van de bestuurscommissie van het conservatorium, lid van het uitvoerend comité van het socialistisch gemeenteverbond, lid van het « comité du denier des écoles communales », geneesheer-inspecteur voor de gemeentescholen te Verviers, een werkzaamheid die hij met vijf andere geneesheren deelt;

Overwegende dat de echtgenoten in hun huis te Verviers een flat met twee kamers (één voor de huishouding en een slaapkamer met twee éénpersoonsbedden hebben gehuurd tegen 200 frank per maand; dat niet betwist wordt dat de meubelen in die twee kamers aan de hoofdhuurder toebehoren; dat de echtgenoten in dat gebouw noch een eigen plaat, noch een particuliere bel, noch een telefoon bezitten; dat zij alleen maar beweren, er 's winters drie of vier maal per week te logeren en er bezoeken in verband met hun mandaten te ontvangen; dat niet beweerd wordt dat de kinderen te Verviers logeren; dat de echtgenoot, toen de gemeenteraad hem in 1953 tot lid van de commissie van openbare onderstand verkoos, de overeenkomstige eed niet heeft mogen afleggen omdat hij aan de daarvoor geldende eis inzake woonplaats niet voldeed;

Overwegende dat dus niet kan worden volgehouden, dat de tegenpartij haar werkelijke woonplaats te Verviers heeft; dat de bestendige deputatie, toen ze weigerde in te gaan op verzoekers bezwaar, het begrip woonplaats op onnauwkeurige wijze heeft toegepast;

Overwegende dat uit de bewoordingen van artikel 70, § 1, van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State volgt, dat beroepen als bedoeld in de titels V en VI van de gemeentekieswet geen aanleiding geven tot betaling van het recht van 750 frank; dat § 2 van dit artikel bepaalt: « De verzoekschriften tot tussenkomst welke ingediend worden terzake van de geschillen bij 2° en 3° van § 1, geven aanleiding tot de betaling van een recht van 400 frank »; dat de verzoekende en de tussenkomende partij op het inleidend verzoekschrift en op het verzoekschrift tot tussenkomst zegels hebben geplakt, zodat zij een onverschuldigd recht hebben betaald; dat de kosten derhalve niet te kunnen laste moeten worden gebracht,

Besluit :

Artikel 1.

Het besluit van de bestendige deputatie van de provincieraad van Luik van 15 mei 1959 wordt ongedaan gemaakt.

Artikel 2.

De tegenpartij wordt van haar mandaat als gemeenteraadslid vervallen verklaard.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

16e Kamer. — 4 januari 1961.

Voorzitter : M. Schuermans.
Raadsheren : M.M. Elleboudt et Screvens.
Advokaat-generaal : M. Smets.
Advokaat : Mr. Calewaert.

Loterij zonder wettige toelating. — Uitdeling bij middel van het lot. — Risico van verlies en mogelijkheid tot winst.

1. *Er is uitdeling bij middel van het lot zodra het toeval de overheersende en beslissende rol speelt in de uitdeling der prijzen.*
2. *Om verwezenlijkt te zijn eist het misdrijf voorzien door artikel 301 en 301 Strafwetboek geen risico van verlies in hoofde der deelnemers, maar een mogelijkheid tot winst.*

O.M. t/ V.B.

Overwegende dat de beroepen regelmatig zijn naar vorm en tijd;

Overwegende dat vaststaat en niet betwist wordt dat betichte sedert 1948 ieder jaar een trekking ingericht heeft waaraan talrijke prijzen verbonden waren; dat deze trekkingen, die als reclame moesten dienen, door een publiciteitskampanje voorafgegaan werden;

Overwegende dat ondermeer een grote trekking op 30 januari 1960 plaatsgreep, voorafgegaan door een ophefmakende publiciteit;

Dat volgens de verklaringen van betichte niet minder dan tien miljoen trekkingsbriefjes uitgedeeld werden vooral aan de klanten van het soep- en vleesbedrijf door betichte geëxploiteerd; dat ongeveer zes miljoen van deze briefjes teruggezonden werden met naam, voornaam en adres der deelnemers; dat de winnende briefjes uit al de verzamelde teruggezonden briefjes door een blind persoon uitgetrokken werden en dat deze trekking onder het toezicht van een deurwaarder plaats greep;

Overwegende dat er ongeveer 6.000 prijzen, voor een totale waarde van twee miljoen à twee en half miljoen frank, uitgedeeld werden; dat de voornaamste prijzen bestonden uit een bedrag van een miljoen frank, een bedrag van vijf en twintig duizend frank, vijftig televisieapparaten, vijftig radiotoestellen;

Overwegende dat de toekenning van de prijzen van een miljoen frank en vijf en twintig duizend frank aan een aanvullende voorwaarde onderworpen was : dat diegenen wiens naam getrokken werd zich in het magazijn van betichte binnen de vier minuten moesten aanbieden; dat deze voorwaarde slechts voor de toekenning van deze twee prijzen voorzien was;

Overwegende dat betichte sinds februari 1960 een nieuwe trekking voor het begin van het jaar 1961 aan het publiek voorgesteld had; dat deze trekking aangekondigd was ondermeer bij middel van publicaties in kranten, grote geschilderde panelen aangebracht op de gevel van de winkel van betichte, panelen op een tachtigtal bestelwagens die hij bezit, reclameplaten; dat volgens de aankondiging de trekking van de prijzen — vooral slaande op een vijftigtal auto's — in het Sportpaleis te Antwerpen zou plaats grijpen; dat deelnemingsbriefjes in het publiek uitgedeeld werden en dat tal van deze briefjes reeds ingevuld waren en aan betichte teruggezonden werden voor de inbeslagname van het materiaal op 23 mei 1960;

Overwegende dat al deze verrichtingen plaats gre-

pen zonder dat betichte ooit de wettelijke toelating bekam om een loterij in te richten;

Overwegende dat door alzo te handelen betichte zich plichtig gemaakt heeft aan het misdrijf in de telastlegging voorzien en door de eerste rechter weerhouden;

Overwegende dat aan het publiek verrichtingen werden voorgesteld om door middel van het lot een winst te verwerven;

Overwegende dat uit het geheel der hierboven beschreven verrichtingen duidelijk blijkt dat het om een uitgewerkte organisatie ging;

Overwegende dat betichte zich verbonden had tegenover diegenen die deelnemingsbriefjes ingevuld hadden belangrijke prijzen uit te delen;

Overwegende dat met deelnemingsbriefjes te overhandigen aan al diegenen die voor een zeker bedrag aankochten, betichte de verrichtingen aan het publiek voorgesteld heeft; dat hij daarenboven toegeeft dat er meerdere uitdelingen van deelnemingsbons geweest zijn aan voorbijgangers of aan personen die aan zijn verkopers naar dergelijke bons vroegen (stuk 44);

Overwegende dat de winst welke deze verrichtingen aan het publiek verschaftte of diende te verschaffen niet in de aangeboden deelnemingsbiljetten te vinden is, maar in de uitgedeelde of uit te delen prijzen; dat, gelet op hun waarde, de prijzen aan de winnaars onbetwistbaar een winst verschaften of dienden te verschaffen;

Overwegende dat de winnaars van de meeste prijzen diegenen waren waarvan het briefje uit al de verzamelde briefjes door een blind persoon getrokken werd; dat ze aldus bij louter toeval aangeduid werden;

Dat de omstandigheid dat om aan de trekking deel te nemen, zij die in het bezit werden gesteld van een deelnemingsbriefje, dit briefje moesten invullen en aan betichte terug bezorgen geen prestatie vormt die van aard is iets aan het toeval te veranderen, maar een voorafgaande en vanzelfsprekende voorwaarde is om aan de trekking deel te nemen en een kans te hebben een prijs door het lot te winnen;

Overwegende dat slechts voor twee prijzen op de zes duizend (de « aanwezigheidsprijzen » van 1.000.000 frank en 25.000 frank) daarenboven op de trekking van 30 januari 1960 gevergd werd dat degene wiens naam uitgetrokken zou worden, zich binnen de vier minuten in de winkel van de betichte moest aanbieden;

Dat deze voorwaarde voor de toekenning van deze twee prijzen evenmin van aard was het karakter van de loterij te veranderen; dat het feitelijk om een bijzondere trekking ging tussen de aanwezige deelnemers die geen bijzondere lichamelijke oefening of behendigheid vergde; dat het inderdaad uit het onderzoek blijkt dat, wat deze twee prijzen betreft, zodra de naam van een persoon die aanwezig was geroepen werd, deze persoon zich in werkelijkheid binnen de bepaalde tijd in het magazijn aangeboden heeft; dat het toeval derhalve de overheersende en beslissende rol bleef spelen in de uitdeling van deze prijzen;

Overwegende dat het door betichte nagestreefd doel, namelijk een reclamekampanje te voeren, zonder invloed blijft op de verwezenlijking van het misdrijf;

Overwegende dat het eveneens zonder belang is dat de deelnemingsbriefjes aangeboden en niet verkocht werden;

Dat om verwezenlijkt te zijn het misdrijf voorzien door artikel 301 en 302 van het strafwetboek geen risico van verlies in hoofde der deelnemers eist maar een mogelijkheid tot winst (Cassatie 23 januari 1911, Pas. 1911, I, 95; Brussel, 21 september 1938, R.D.P., 1938, blz. 1.014; Constant, 2e deel, I, nr 629; Nypels en Servais, artikels 301-302, nr 5; Marchal et Jaspas, nr 757)

dat deze wetsbepalingen tot doel hebben verrichtingen te verbieden die van aard zijn aan het publiek een winst te verschaffen bij middel van het lot (Cassatie, 23 januari 1911, Pas. 1911, I, 95; Répertoire Pratique du Droit Belge, verbo « Jeu et Pari en matière répressive », nr 96);

Overwegende dat uit het feit dat betichte sedert 1948, elk jaar niet toegelaten trekkingen ingericht heeft op een openbare wijze zonder dat hem op- of aanmerkingen door wie ook zou gemaakt geweest zijn, betichte de onoverkomelijke dwaling wil afleiden;

Overwegende dat een dergelijke dwaling ter zake niet vaststaat dat het niet blijkt dat ieder redelijk en voorzichtig mens in dezelfde omstandigheden op dezelfde manier als betichte zou gehandeld hebben;

Dat het integendeel uit het onderzoek blijkt dat een concurrent van betichte voetstappen gedaan heeft om de nodige toelatingen te bekomen;

Overwegende dat de achtereenvolgende feiten de uiting zijn geweest van eenzelfde strafbaar opzet;

Overwegende dat de door de eerste rechter toegepaste straf billijk voorkomt, behalve wat de boete en de vervangende gevangenisstraf betreft, dewelke ontoereikend zijn;

Overwegende dat de aangeslagen voorwerpen neergelegd ter griffie onder nummers 1.371, 1.397, 1.390 en 1.029/60 terecht werden verbeurd verklaard door de eerste rechter daar zij ten dienste van de loterij gebruikt werden of bestemd waren;

Om deze redenen :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak,

Gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, behalve artikels 42 en 43 van het strafwetboek;

Gezien daarenboven artikels :

24 van de wet van 15 juni 1935;

211 van het wetboek van strafvordering;

140 van de wet van 18 juni 1869 gewijzigd bij artikel 2 van de wet van 4 september 1891;

ter zitting aangeduid door de heer Voorzitter;

Ontvangt de beroepen,

Bevestigt het bestreden vonnis mits deze enkele wijziging, met eenparigheid beslist, dat de boete van 50 frank vermeerderd met 190 opdecimen en alzo gebracht op 1.000 frank tot 500 frank vermeerderd met 190 opdecimen en alzo gebracht op 10.000 frank en de vervangende gevangenisstraf van 15 dagen tot 3 maanden gebracht worden;

Verwijst betichte in de kosten van beroep gedaan door de openbare partij en belopende in het geheel tot op heden op de som van 403 frank.

HOF VAN BEROEP TE GENT

7e Kamer. — 19 oktober 1960.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Raadsheren : M.M. Noest en Le Fevere de ten Hove.

Advokaat-generaal : M. De Hoon.

Advokaten : Mrs. Joos en Denoos.

Faillissement. — Betwisting van bij het arbeidsloon behorende vergoedingen. — Onbevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel.

Voor de rechtbank van koophandel wordt de opnemings in het bevoorrecht passief gevorderd van niet betwiste arbeidslonen en opzeggingsvergoedingen en betwiste bedragen wegens « bestaanszekerheid » en « afscheidspremie ». Bij het ontbreken van het be-

wijs, dat de laatste bedragen ooit door de gefailleerde werden toegezegd of door hem krachtens een wettelijke bepaling verschuldigd zouden zijn, oordeelt de rechtbank, dat zij voor opnemings noch in het bevoorrecht, noch in het gewoon passief in aanmerking komen.

Nu over de verschuldigdheid der bedragen een betwisting bestond vermocht de rechtbank van koophandel ze niet te beslechten daar ze betrekkelijk is tot bij arbeidsloon behorende vergoedingen en derhalve onder de bevoegdheid van de werkrechtshoofden valt.

Meersman, Puylaert en Ketels

t/ Mr. Denoos qq. (faillissement Ets. Schelfhout « Oscar Shoe »)

Nopens de ontvankelijkheid van het beroep :

Overwegende dat de betwiste bedragen beneden het peil liggen van de laatste aanleg; dat niettemin, waar het beroep niet de grond van de zaak betreft, doch enkel ertoe strekt de eerste rechter onbevoegd te doen verklaren om over een deel van de vorderingen uitspraak te doen, het overeenkomstig art. 454 van het W.B.R. ontvankelijk is;

Nopens de bevoegdheid :

Overwegende dat de eerste rechter zijn beslissing — wat de betwiste onderdelen van de eisen betreft — gesteund heeft op het niet verschuldigd zijn van de bedragen gevorderd wegens « bestaanszekerheid » en « afscheidspremie » (t.a. waarvan appellanten zelf bekend hadden dat voor de aangevoerde beslissing van het N.P.C. nog « bindende kracht » door K.B. moest gevraagd worden);

Overwegende dat, waar appellanten, niettegenstaande dit gebrek aan « bindende kracht », staande gehouden hadden dat deze bedragen verschuldigd waren, er daaromtrent een betwisting bestond, welke de eerste rechter niet vermocht te beslechten, daar ze betrekkelijk is tot bij arbeidsloon behorende vergoedingen, en dus onder de bevoegdheid valt van de werkrechtshoofden;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1924;

Gehoord in openbare terechtzitting de heer Advocaat-generaal de Hoon in zijn advies;

Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond;

Doet de bestreden beslissing te niet, in zoverre de eerste rechter de inschrijving in het passief van het faillissement van de beweerdte schuldvorderingen wegens « bestaanszekerheid » en « afscheidspremie » geweigerd heeft;

Zegt voor recht dat de eerste rechter onbevoegd was « ratione materiae » om kennis te nemen van het geschil betreffende het al of niet verschuldigd zijn van deze schulden;

Kosten van de aanleg ten laste van de gefailleerde massa.

NOOT: Verg. in dit nummer het vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Sint-Niklaas d.d. 17 januari 1961, waarbij de zienswijze van het Hof niet gedeeld wordt.

HOF VAN BEROEP TE LUIK

5e Kamer. — 7 november 1960.

Voorzitter : M. Goffinet.

Raadsheren : M.M. Ulrix en Van Hamont.

Advocaat-generaal : M. Glénisson.

Advocaten : Mrs. Gruyters, Knapen, Jaguenau.

Aansprakelijkheid. — IJzel op de weg tengevolge van waterdamp afkomstig van afkoeltorens van kolenmijn. — Maatregelen getroffen door bestuurder-diensthooft. — Geen aansprakelijkheid.

Een dodelijk ongeval deed zich voor tengevolge van het slippen van een wagen op ijzel gevormd op de weg door waterdamp afkomstig van de afkoeltorens ener kolenmijn. De rijbaan is het eigendom van bedoelde kolenmijn.

De eerste rechter had betichte veroordeeld wegens gebrek aan voorzorg omdat hij door zijn functie van bestuurder van de bovengrondse werken der mijn niet voldoende maatregelen genomen had om de ijzelvorming te bestrijden.

Het Hof is van oordeel dat aan betichte geen tekortkoming kan verweten worden daar hij, voor het geval ijzelvorming zou ontstaan, belangrijke hoeveelheden zand en zout had opgestapeld en een arbeidsploeg had aangeduid om, in geval van noodzakelijkheid, de gewenste maatregelen te treffen.

Het mag niet verwacht worden van een bestuurder dat hij zich met alle details van de werking van deze dienst zou bezighouden en het is onmogelijk tegen ijzelvorming preventieve maatregelen te nemen.

Het Hof heeft vrijgesproken.

O.M. en Neelen, Maurissen t/ Ponomarenko en cons.

Gelet op het vonnis van de Correctionele Rechtbank van het arrondissement Tongeren, gewezen op 24 december 1958;

Overwegende dat de hogere beroepen tegen deze beslissing gericht regelmatig zijn naar de vorm en dat ze binnen de door de Wet gestelde termijnen ingeleid werden; dat ze ontvankelijk zijn;

Overwegende dat, terecht, de eerste Rechter de ten laste van tweede, derde en vierde beklaagden gelegde betichting voor onbewezen gehouden heeft en ze, bijgevolg, van de tegen hen gericht rechtsvervolgung ontslagen heeft;

Overwegende, wat beklaagde Ponomarenko betreft, dat de eerste Rechter voornoemde plichtig heeft verklaard van, bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het inzicht van de persoon van een ander aan te randen, onvrijwillig de dood veroorzaakt te hebben van Neelen Paul; dat deze plichtigheidsverklaring in hoofdzaak berust op de overweging « dat niet uit het oog mag verloren worden dat het gebrek aan vooruitzicht of voorzorg juist hetzelfde begrip uitmaakt als de burgerlijke fout, voorzien bij artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek »;

Overwegende dat, indien dergelijke stelling ontegensprekelijk rechtskundig onberispelijk is, ter zake echter veeleer behoort onderzocht te worden of beklaagde, in de omstandigheden eigen aan het aan het Hof onderworpen geval, enige onachtzaamheid of missing van welke aard ook begaan heeft waardoor hij moreel zou moeten verantwoordelijk gesteld worden voor een anders dood;

Overwegende, in deze gedachtenorde, dat het slacht-

offer het leven verloor na met zijn wagen uitgegleden te zijn op de ijzel, ter plaatse gevormd tengevolge van waterdamp afkomstig van de afkoeltorens van de Kolenmijn van Zwartberg, alwaar beklaagde de functie van bestuurder van de bovengrondse werken vervult; dat de rijbaan waarop het besproken ongeval gebeurde, tevens de eigendom van bedoelde Kolenmijn is en dat beklaagde, om reden van zijn bediening, zowel bevoegdheid als verplichting had gezegde rijbaan te onderhouden en ze veilig te behouden voor het daarop toegelaten openbaar verkeer;

Overwegende dat het voornaamste verwijt beklaagde toegestuurd en in het bestreden vonnis tegen hem weerhouden aldus luidt dat « de bestaande inrichting voor de vaststelling en bestrijding van de ijzelvorming onvoldoende en ontoereikend was, zeer langzaam in werking trad en niet beantwoordde aan de vereisten van het huidige toenemend wegverkeer »;

Overwegende dat uit het ter zake gedaan onderzoek voortvloeit dat er steeds binnen de omheining van de Kolenmijn en op korte afstand van de rijbaan alwaar gevaar voor ijzelvorming kon opdagen belangrijke hoeveelheden zand en zout voorhanden waren om, in geval van noodzaak, uitgestrooid te worden en dat, daarenboven aldaar voortdurend een speciaal daartoe aangelegde arbeidsploeg voorzien en aanwezig was ten einde, bij noodzaak, de gewenste maatregelen te treffen; dat dergelijke inrichting als voldoende moet beschouwd worden en dat, alleszins van een persoon als beklaagde, gelet op de hoge functie die hij bekleedt in een zo belangrijk industrieel bedrijf, toch niet kan gevergd worden dat hij zich met al de bijzonderheden van de werking van de door hem ingerichte dienst moest inlaten; dat inderdaad, in de praktijk van het dagelijks leven, van eenieder slechts die voorzorgsmaatregelen kunnen vereist worden waartoe ieder normaal omzichtige mens redelijk gehouden is, rekening gehouden met de aard van zijn bediening en dat daarom aan beklaagde geen tekortkoming ten euvel mag geduid worden waardoor hij persoonlijk aansprakelijk zou kunnen gesteld worden voor de schade door derden ondergaan;

Overwegende weliswaar, dat het voorkomt dat in het huidige geding een tamelijk lange tijdsperiode verlopen is alvorens doeltreffende resultaten konden verwezenlijkt worden maar dat hierop moet worden aangestipt dat in deze gedachtenorde een overgangperiode steeds onvermijdelijk is, omdat ijzel slechts kan bestreden worden wanneer deze zich voordoet en vastgesteld kan worden en men bezwaarlijk kan eisen noch wensen dat op openbare wegen, doorgaande preventieve uitstortingen van zand of zout verricht worden;

Overwegende, ten overvloede, dat ijzelvorming een fenomeen is dat « de visu » kan opgemerkt worden en dat in de loop van de wintermaanden de aandacht van de bestuurders moet gaande hoden; dat het behoort opgemerkt te worden dat dit speciaal gevaar ter plaatse aangekondigd was, wel niet op perfecte wijze hetgeen evenmin nochtans beklaagde als een persoonlijke onachtzaamheid mag aangevreven worden om de hoger uiteengezette redenen, doch alleszins zodanig dat ieder aandachtig bestuurder daarvan was verwittigd, des te meer dat de rijbaan alwaar het besproken ongeval geschiedde, over een openbare verlichting beschikte; dat dan ook een zeer groot deel van de verantwoordelijkheid in het onderhavig geval te vinden is in hoofde van het slachtoffer, dat daarenboven met de plaatselijke gesteldheid bekend was, alsmede in hoofde van de persoon in wiens opdracht het handelde en die hem een wagen ter beschikking gesteld heeft waarvan de lichtenbanden in dergelijke erbarmelijke toestand verkeerden

dat alleen daardoor, in bepaalde weersomstandigheden, gevaar voor uitglijding kon ontstaan;

Om deze beweegredenen,

Het Hof,

Uitspraak doende in openbare zitting en op tegenspraak;

Gelet op artikel 24 der Wet van 15 juni 1935;

Ontvangt de hogere beroepen;

Neemt akte van de mondelinge verklaring door de raadslieden van de burgerlijke partijen ter zitting afgelegd en naar dewelke hun hoger beroep zonder voorwerp geworden is omwille van de vrijwillige regeling van de door hen opgelopen schade;

Bevestigt het bestreden vonnis in zoverre het de laatste drie beklaagden vrijgesproken heeft;

Hervormt het waar beklagde Ponomarenko plichtig werd verklaard en de Strafwet te zijnen opzichte werd toegepast;

Verzendt hem eveneens van de vervolging, met ontlasting van de tegen hem uitgesproken veroordelingen, verwijzing tot de gerechtskosten inbegrepen;

Stelt de als burgerlijk verantwoordelijke persoon opgeroepen maatschappij buiten zake, eveneens zonder kosten;

Legt de onkosten van de strafvervolging ten laste van de Staat en deze betrekkelijk de burgerlijke vorderingen ten laste van de onderscheidene burgerlijke partijen.

Bestendige Deputatie van de Provincieraad van Brabant

16 december 1960.

1. **Fiscale zaken. — Algemeenheden. — Belasting. — Begrip. — Wijze van verdeling zonder grondslag. — Aanwending tot een dienst van openbaar nut niet noodzakelijk voordelig voor iedereen in dezelfde mate.**
2. **Fiscale zaken. — Algemeenheden. — Belastingsschuld. — Goederen van het openbaar en van het privaat domein van de staat, geheel aangewend tot een openbare dienst of tot een dienst van openbaar nut. — Niet onderworpen aan belasting.**
3. **Fiscale zaken. — Belastingen gevestigd door de Polders. — Aard.**

1. *De belasting maakt een voorafneming uit die, door een overheidsdienst van de Staat, de provincies of de gemeenten, wordt uitgeoefend op de inkomsten van de personen die op hun grondgebied wonen of er hun belangen hebben, om te worden aangewend tot diensten van algemeen nut.*

De juridische aard van dergelijke voorafneming hangt dus geenszins af van zijn wijze van verdeling. Het karakter van openbaar nut van de dienst, waartoe die voorafneming wordt aangewend, bestaat zelfs wanneer bepaalde personen uit de voormelde dienst meer voordeel halen dan andere.

2. *Het blijkt uit een vaststaande rechtspraak dat de goederen van het openbaar domein en deze van het privaat domein van de Staat, geheel voor een openbare dienst of voor een dienst van algemeen nut gebruikt, niet aan belasting onderworpen worden.*
3. *De aanslagen ten voordele van de Polders vertonen het onderscheidend karakter van een belasting en niet van een vergeldende taks (stilzwijgende beslissing).*

N.M.B.S. t/ Polder « Vliet en Molenbeek ».

Gelet op het bezwaar ingediend door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, Leuvense straat 17-21, Brussel, bij haar brief d.d. 15 december 1958, gekanttekend: Directie van de Baan - Bureau 32.I, sectie 10, ref. 842/100/122-VK/HVM, op 16 december 1958 toegekomen op het Provinciaal Gouvernement van Antwerpen tegen de belasting ten bedrage van 154 F, geheven door de polder Vliet en Molenbeek, en voorkomend onder artikel 16 van het belastingkohier voor het dienstjaar 1958;

Gelet op het advies van de polder Vliet en Molenbeek, uitgebracht bij zijn brieven d.d. 24 mei 1959 en 8 juli 1959, gekanttekend P.V.M./59/43 en P.V.M./59/52.

Gelet op het besluit d.d. 17 juli 1959, van de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van Antwerpen, gekanttekend 4e afdeling, nr. DL/I.79/P/5.57, waarbij het bezwaar ingediend door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen niet ingewilligd wordt;

Gelet op het arrest van het Hof van Cassatie, uitgesproken op 14 juni 1960, waarbij het besluit d.d. 17 juli 1959 van de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van Antwerpen verbroken wordt en waarbij de zaak naar de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van Brabant verwezen wordt;

Overwegende dat het bezwaar van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen ingediend werd binnen de wettelijk termijn en onder de voorwaarden bepaald bij artikel 68, 4e lid, van de wet van 3 juni 1957 betreffende de polders, dat het derhalve ontvankelijk is;

Overwegende dat de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen de vrijstelling van bewuste polderbelasting aanvraagt en dat zij tot staving van haar klacht aanvoert wat volgt:

« Uit het door ons ingesteld onderzoek is gebleken dat de goederen waarop de dijkschotten betrekking hebben, deel uitmaken van de aanhorigheden van de spoorweg en uit dien hoofde dus niet verhuurd werden.

» Het perceel sectie D, nr 680 d, te Puurs, is zelfs door een wegwachterskeet bezet.

» Aangezien de spoorweg en zijn aanhorigheden in de hoofdwegen geklasseerd zijn en deel uitmaken van het openbaar domein van de Staat, waarvan de lasten door geen enkele belasting mogen verzwaard worden (zie dienaangaande het arrest van het Verbrekingshof van 9 december 1946, Pasie. 1946, I, 466, vragen wij ontslagen te worden van het betalen van deze dijkschotten »;

Overwegende dat het betaamt voorafgaandelijk de rechtskundige aard te bepalen van de belasting geheven door de Polder Vliet en Molenbeek;

Overwegende dat volgens de rechtspraak van het Hof van Cassatie (arrest van 30 november 1950), Pas. 1951, I, 190) de belasting een voorafneming is, bij wijze van macht gedaan door de Staat, de provincies of de gemeenten, op de inkomsten van de personen die op hun grondgebied leven of er belangen bezitten, bestemd tot de diensten van algemeen nut;

Overwegende dat de rechtskundige aard van soortgelijke voorafneming hoegenaamd niet afhankelijk is van haar wijze van omslag;

Overwegende dat het kenmerk van algemeen nut van een dienst zelfs dan nog bestaat wanneer zekere personen meer speciaal dan anderen van die dienst genieten;

Overwegende dat het criterium dat toelaat de retributie te onderscheiden van de belasting, die steeds

de prijs is der aan de gemeenschap verstrekte diensten, bestaat in de speciale en uitsluitende aard van de aan de belastingplichtige verstrekte dienst of het hem verschafte voordeel (cfr. Hof van Cassatie, arrest van 16 februari 1951, pas. 1951, I, 390, enz.);

Overwegende dat de doeleinden nagestreefd door de polder Vliet en Molenbeek dienen beschouwd in de zin bepaald door artikel 1 van de wet van 3 juni 1957, dat luidt als volgt: «Polders zijn openbare besturen, ingesteld met het oog op de instandhouding, drooglegging en bevoeiing van de ingedijkte gronden, die op de zee en de aan het getij onderhevige waterlopen zijn veroverd»;

Overwegende dat de polder Vliet en Molenbeek derhalve hoofdzakelijk een werking van algemeen nut uitoefent, waarvan de gehele plaatselijke bevolking geniet, de huurders zowel als de eigenaars en de andere belastingplichtigen en dat hij dus geen speciale en uitsluitende voordelen verschafft aan de belastingsschuldigen;

Overwegende dat de taksen geheven door genoemde openbare instelling, teneinde de uitgaven te bestrijden veroorzaakt door dergelijke activiteit, dientengevolge het kenmerk vertonen van een eigenlijke belasting en niet van een retributie;

Overwegende dat uit een vaste rechtspraak blijkt dat de goederen van het openbaar domein van de Staat, alsmede die van zijn privaat domein, die geheel bestemd zijn tot een openbare dienst of tot een dienst van algemeen nut, niet aan de belasting onderworpen zijn;

Overwegende dat het Hof van Beroep te Luik zich dienaangaande in de volgende zin uitgesproken heeft (cfr. arrest van 13 juli 1948, Pas. 1951, II, 56):

«Aangezien „de Staat geen schatting betaalt”; dat deze zeer oude en trouwens onbetwistbare regel door de wet niet uitgedrukt wordt op een algemene wijze, doch dat meerdere wettelijke teksten hem toegepast hebben; dat het dekreet van 23 november 1790 bepaalt dat de goederen bestemd tot een openbare dienst van de belasting dienen vrijgesteld, dat artikel 105 van de wet van 3 Frimaire, jaar VII, voorziet dat de nationale domeinen niet belast worden; dat volgens artikel 4, § 2, van de samengeordende wetten betreffende de inkomstenbelastingen, de eigendommen bestemd tot een openbare dienst of tot een dienst van algemeen nut die het kenmerk hebben van nationale domeinen en die uit zichzelf niets opbrengen, niet onderworpen zijn aan de grondbelasting;

» Aangezien de fiskale vrijdom van het openbaar domein overigens voortspruit uit de aard zelf van de belasting, die een offer is aan iedereen opgelegd in het belang van allen; dat het onbegrijpelijk zou zijn dat de gemeenten de openbare macht die de soevereiniteit uitoefent zouden gelijk stellen met hun geadministreerden en de Staat zouden dwingen bij te dragen door het betalen van belastingen in de uitgaven genoodzaakt door de vervulling van hun speciale opdracht»;

Overwegende dat de betwiste belasting geheven werd op gronden die deel uitmaken van de aanhorigheden van de spoorweg (cfr. arrest van 14 juni 1960, van het Hof van Cassatie);

Overwegende dat het Hof van Cassatie zich in zijn arrest van 14 juni 1960, waarvan hiervoren sprake, uitgedrukt heeft als volgt:

«Overwegende dat krachtens artikel 7, lid 1, van het koninklijk besluit van 7 augustus 1926, waarbij de statuten van aanlegster gevestigd werden, de Staat aan deze laatste, als inbreng, het recht geeft zijn spoorwegnet te exploiteren, de inbreng, het genot

omvattend, in de meest uitgebreide zin, van al de terreinen ten gebruike van de spoorwegen met hun aanhorigheden, van de werkhuizen, van al het materieel... in één woord, van al de roerende en onroerende goederen, die voor de exploitatie der spoorwegen nodig zijn;

» Dat die terreinen en hun aanhorigheden, door het feit van hun inbreng in het genot, aldus niet opgehouden hebben eigendom van de Staat te zijn, zoals bepaald door artikel 4 van de wet van 23 juli 1926, tot oprichting van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, noch voor het geheel voor een openbare dienst of voor een dienst van algemeen nut gebruikt te zijn»;

Overwegende dat de omstandigheid dat aanlegster een recht van gebruik van die goederen bezit, aan verweerder het recht niet kan verlenen ten laste van voornoemde aanlegster, de betaling van een onverschuldigd gevestigde belasting te vervolgen (cfr. voormeld arrest van het Hof van Cassatie);

Overwegende dat het bezwaar dd. 15 december 1958 van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen derhalve gegrond is en dat er aanleiding toe bestaat haar te ontlasten van de belasting, ten bedrage van 154 fr., geheven door de polder Vliet en Molenbeek en voorkomend onder artikel 16 van het belastingkohier voor het dienstjaar 1958;

Gelet op het organiek reglement van de polder Vliet en Molenbeek, dd. 10 september 1885, goedgekeurd bij koninklijk besluit dd. 16 februari 1887 en gewijzigd bij besluiten dd. 25 mei 1935 en 19 februari 1958 van de gouverneur van de provincie Antwerpen;

Gelet op de wet van 3 juni 1957, betreffende de polders;

Gehoord het verslag van dhr. Vandeveld, lid van het College;

Besluit:

Artikel 1: Het bezwaar ingediend door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen wordt ingewilligd en genoemde maatschappij wordt ontlast van de belasting, ten bedrage van 154 fr., geheven door de polder Vliet en Molenbeek en voorkomend onder artikel 16 van het belastingkohier voor het dienstjaar 1958.

Artikel 2: Onderhavig besluit zal bij aangetekende zending en tegen ontvangstbewijs betekend worden aan de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, alsmede aan de Polder Vliet en Molenbeek, voor uitvoering.

Een afschrift ervan zal, tot nazicht, overgemaakt worden aan dhr. gouverneur van de provincie Antwerpen.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer — 16 december 1960

Voorzitter : M. Wildiers

Advokaten : Mrs. A. Meeus en Van der Straten.

Holografisch testament door een Nederlander in België gemaakt. — Rechtsgeldigheid hiervan niettegenstaande de bepaling van artikel 992, eerste lid, Ned. B.W.

Een door een in België wonend Nederlander gemaakt holografisch testament in rechte geldig.

De bepaling van artikel 992, eerste lid van het Nederlands Burgerlijk Wetboek, luidende, dat een Nederlander onderdaan, die zich in een vreemd land bevindt, geen andere uiterste wil kan maken dan bij authentieke akte en met inachtneming van de formaliteiten, die in het land waar de akte verleden wordt, gebruikelijk zijn, moet ten aanzien van de Belgische wet als een zuiver vormvoorschrift worden aangezien.

Kriste t./ Kriste en Kriste t./ cs. Van Well.

Gezien de stukken van het geding en o.m. in zake A.R. N° 77.019 de geboekte en hieraangehechte inleidende dagvaarding betekend door het ambt van deurwaarder H. Verhulst te Antwerpen in datum van 28 april 1960,

en in zake A.R. N° 78.336 :

a) het bevel van de heer voorzitter dezer rechtbank dd. 1 juni 1960 waarbij aanlegger in tussenkomst gemachtigd werd te dagvaarden in verkorting van termijn gebracht op 1 maand, hieraan gehecht;

b) de geboekte dagvaarding in tussenkomst van het ambt van deurwaarder P. De Laet te Antwerpen dd. 29 augustus en 1 september 1960, hieraan gehecht;

c) de betekening van gezegde dagvaarding in tussenkomst aan pleitbezorger Corluy, bij geboekte akte van pleitbezorger tot pleitbezorger dd. 9 september 1960, hieraan gehecht;

d) de besluiten van pleitbezorger Gonthier betekend bij geboekte akte van pleitbezorger tot pleitbezorger aan Pleitbezorger Corluy en Fierens in datum van 6 oktober 1960, waarbij een tegeneis wordt ingesteld, hieraangehecht;

Overwegende dat Mter Gonthier niet meer besluit voor verweerder in tussenkomst Lambertus van Well-Paaimans;

Overwegende dat de overige verweerders in tussenkomst, alhoewel behoorlijk gedagvaard, geen pleitbezorger hebben aangesteld binnen de wettelijke termijn;

Overwegende dat de hoofdvordering strekt tot verdeling en vereffening van de gemeenschap bestaan hebbende tussen wijlen Hubertus van Well, overleden te Borgerhout op 6 juli 1931 en diens echtgenote Johanna Catharina Kriste, overleden te Brecht op 26 februari 1960, alsmede van de nalatenschappen van deze beide echtelieden; dat aanlegster zich met verweerder hierin gerechtigd acht ingevolge een testament van 19 januari 1921 van de hand van wijlen Hubertus van Well, doch dat door zekere erfgenen van laatstgenoemde werd aangevoerd dat dit testament nietig is; dat derhalve verweerder op hoofdvordering de verweerders in tussenkomst — zijnde de wettige erfgenen van Hubertus van Well — dagvaardde ten einde te horen zeggen voor recht dat dit testament geldig is en zijn volle uitwerking zal hebben; dat de aanleggers op tegeneis de nietigverklaring van kwestig testament nastreven;

Overwegende dat beide zaken aldus verknocht zijn en in het belang ener goede rechtsbedeling dienen samengevoegd te worden;

In feite :

Overwegende dat de echtelieden Hubertus van Well - Johanna Kriste beiden van nederlandse nationaliteit zonder rechtstreekse nakomelingen overleden zijn, de eerste te Borgerhout op 6 juni 1931, de tweede te Brecht op 17 februari 1960;

Overwegende dat dient onderstreept dat de echtelieden van Well - Kriste sedert talrijke jaren bestendig in België gevestigd waren;

Overwegende dat bij eigenhandig testament gedagtekend van Borgerhout 19 januari 1921, wijlen Hubertus van Well zijn echtgenote aanstelde tot algemene legataris; dat volgens de termen der dagvaarding niet werd overgegaan tot de verdeling en vereffening der gemeenschap van Well - Kriste, noch van de nalatenschap van Hubertus van Well; dat bij testament opgemaakt door notaris J. Deckers te Borgerhout, Kriste Cornelia en Kriste Cornelis als algemene legatarissen werden aangesteld door wijlen Johanna Kriste.

In rechte :

Overwegende dat niet betwist wordt dat Hubertus van Well van nederlandse nationaliteit was, en dat zijn testament van 19 januari 1921 een louter eigenhandig testament is, opgesteld volgens de voorschriften van art. 970 B.W.B.;

Overwegende dat art. 992 par. 1 N.B.W. voorschrijft dat « een nederlands onderdaan, die zich in een vreemd land bevindt geen andere uiterste wil, zal kunnen maken, dan bij authentieke akte en met inachtneming van de formaliteiten welke in het land, alwaar de akte verleden wordt, gebruikelijk zijn »; dat art. 992 al. 2 NBW hierop wel een uitzondering voorziet, welke evenwel ter zake niet toepasselijk is;

Overwegende dat aanlegster en aanlegger in tussenkomst voorhouden dat art. 992 NBW slechts een vormvoorschrift en geen regeling van rechtsbekwaamheid is, zodat een eigenhandig testament door een nederlander opgemaakt in België, geldig is volgens het adagio « Locus regit actum »; dat zelfs indien de nederlandse wetgever met art. 992 NBW een regeling van rechtsbekwaamheid zou bedoeld hebben, het eruit ontstane kwalificatieconflict zou moeten beslecht worden volgens de Belgische wet, krachtens dewelke de geldigheidsvoorwaarde van een testament een loutere vormkwestie uitmaakt;

Overwegende dat de besluitende verweerders in tussenkomst hunnerzijds vooropzetten dat art. 992 NBW de beschikkingsbekwaamheid, minstens de grond- en vormvoorwaarde treft, waarbij de regel « locus regit actum » niet toepasselijk is of minstens uitzonderlijk lijdt;

Overwegende dat partijen aldus de twee, van oudsher gekende onverzoenbare theoriën tegenover elkander stellen, welke beide even aantrekkelijk, doch — de ene gezien in het licht van de kritiek door de andere — ook even broos zijn;

Overwegende dat deze strijdige leerstellingen wier onderzoek — naar Prof. E. Van Dievoet terecht zegt — een boekdeel zou vergen (Rev. Prat. du Not. Belge blz. 8, 1956) ieder haar eigen aanhangers vond in de rechtspraak, welke aanvankelijk aanleunde bij de auteurs welke in art. 992 NBW een bekwaamheidsregel zagen, om het vervolgens, sedert de jaren 1948 te gaan opvatten als een louter vormvoorschrift;

Overwegende dat de rechtspraak, in het licht van deze vaststellingen van oordeel is dat art. 992 NBW — dat zich in het Nederlands Burgerlijk Wetboek onder het hoofdstuk « Van de vorm der uiterste wilsbeschikkingen » bevindt — dient aangezien te worden als een zuiver vormvoorschrift, zoals dit, naar Prof. G. Lammertijn het laat opmerken (R.W. 1935-36 kol. 1990) door gezaghebbende nederlandse rechtsgeleerden zelf wordt aanvaard (zie Kusters Intern. Burg. Recht, blz. 643 en 644; Fischer-Keuls, Nederl. Juristenblad 1953 blz. 712; Suyling, Erfrecht blz. 142) en zoals dit door de laatste Belgische rechtspraak op dit stuk gehuldigd wordt (beroep Gent 10 mei 1948 Tijdschrift Not. 1950 blz. 15; RB Gent 17-12-1952 J.T. 1953, 156; Ber. Luik 4-7-1953 R.W. 1953-54 kol. 529); (zie ook prof. Meijers « Holographische Testamenten » volgens dewelke er geen grond is om art. 992 NBW ook toe te passen op Nederlanders die in het buitenland wonen of die tijdens een reis in het buitenland ziek worden, testeren en sterven);

Overwegende dat, indien sommige instellingen wellicht ten onrechte een imperatief en absoluut karakter aan deze regel verlenen, terwijl hij in feite slechts als facultatief dient bestempeld te worden, in dien zin dat hij een keuze moet toelaten tussen de nationale wet enerzijds en die van de plaats der rechtshandeling anderzijds — hij nochtans niet toelaat dat een vreemde wetgeving, met uitsluiting van de plaatselijke vorm, haar eigen vormvoorschriften hier zou opdringen; (L. Heyvaert R.W. 1953-54 kol. 518);

Overwegende dat om bovenstaande redenen het eigenhandig testament van wijlen de Nederlander Hubertus van Well dan ook als geldig dient aanvaard te worden, zodat de hoofdeis in tussenkomst gegrond en de tegeneis ongegrond zijn;

.....

NOOT : Naast de in het vonnis vermelde literatuur zie men o.a. nog : Klaassen - Eggens - Van de Velde, Huwelijksgoederen- en erfrecht, 7e druk (1953), blz. 329 - 331, en Meyers - Van der Ploeg, Erfrecht, 5e druk (1956), blz. 222 - 223. In dit laatste werk wordt herinnerd, dat in het Nederlands ontwerp van de goedkeuringswet van de eenvormige wet betreffende het internationaal privaatrecht — waarom komt deze eenvormige wet in Nederland en België niet tot stand ? — voorgesteld is een derde lid aan art. 992 B.W. toe te voegen. Krachtens dit derde lid zou het eerste geen toepassing vinden op de Nederlandse onderdaan, die in het land waar hij zijn uiterste wil heeft gemaakt, zijn woonplaats heeft of die aldaar overlijdt. Aldus zouden talrijke tegenstrijdige beslissingen in het buitenland worden vermeden en de rechtszekerheid bevorderd.

E. B.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

2e Kamer. — 24 juni 1960.

Voorzitter : M. Lefèvre.

Rechters : M.M. De Vriendt en Dhanens.

Advokaten : Mrs. Blomme en A. Desmet.

Pacht. — Begroting van de stoffelijke en zedelijke schade, wanneer de verpachter het voornemen om zelf het verpachte in bedrijf te nemen, niet heeft uitgevoerd.

De lucratieve levensduur van een landbouwer mag op zeventig jaar worden beraamd.

De zedelijke schade, die in casu de pachter door de fout van de verpachter ondergaat, is reëel, gezien hij hierdoor tot een gedwongen vermindering van zijn levensstand werd genoopt.

De Backere E. t/ Baute A.

Gezien de stukken, onder meer de uitgifte van een vonnis op 25 november 1959 door het Vrederecht van het kanton Eeklo uitgesproken ;

Overwegende dat het beroep en het incidenteel beroep regelmatig en tijdig werden ingesteld ;

Overwegende dat de kwestieuze hoeve, sedert dat de geïntimeerde is vertrokken, betrokken wordt door Haverbeke Albert, voorheen landbouwers te Destelbergen en door diens gezin ;

Dat de veestapel en het landbouwalaam die zich in de bedrijfsgebouwen van deze hoeve bevinden (door : lees) aan Haverbeke Albert toebehoren ;

Dat de melk van het melkvee dat aldaar wordt gestald door, op naam, en voor de rekening van deze laatste aan de melkerij wordt geleverd ;

Overwegende dat de appellant nalaat de volgende stukken over te leggen : 1° zijn aanslag in de bedrijfsbelasting als landbouwexploitant voor de jaren 1957 en 1958 ; 2° : zijn inschrijving als werkgever bij de maatschappelijke zekerheid voor de gezegde periode ; 3° het contract dat tussen hem en Haverbeke Albert werd gesloten met betrekking tot de uitbating van de litigieuze hofstede ;

Overwegende dat appellant die, buiten de bewuste uitbating die een oppervlakte heeft van 13 hectaren, 27 aren (gebouwen inbegrepen) nog een kleine landbouuitbating bezit van anderhalve hectaar bouwland, 75 aren wijmen en 50 aren boomgaard, enkel over een lidkaart van de Belgische Boerenbond beschikt voor uitbaten van 2 tot 5 hectaren ;

Overwegende dat de Rechtbank van oordeel is, op grond van de overwegingen die desaangaande in het bestreden vonnis worden ontwikkeld, dat de door de appellant overgelegde stukken en verstrekte gegevens, hetzij afzonderlijk, hetzij samen, onder die voorwaarden niet het bewijs leveren van de eigen uitbating door deze laatste van het in geschil zijnde goed ;

Overwegende dat de geïntimeerde geen incidenteel beroep heeft ingesteld wat de afwijzing betreft van zijn vordering tot reintegratie ;

Overwegende dat de rechtbank van oordeel is, op grond van de overwegingen die aan dit punt door de eerste rechter gewijd zijn, dat de winstderving dient te worden berekend op een oppervlakte van 11 hectaren, 35 aren;

Overwegende dat de lucratieve levensduur van een landbouwer op 70 jaar mag worden geraamd;

Dat de geïntimeerde, gelet op zijn leeftijd, in die omstandigheden nog gedurende zeven jaar de hoeve van de appellant zou hebben kunnen uitbaten;

Dat er dus termen zijn om de vergoeding wegens winstderving vast te stellen op (5.140,— frank — aanslag per hectaar vastgesteld door de fiscus) $\times 11.35 \times 7 = 408.373,—$ frank;

Overwegende dat van deze som evenwel dient te worden afgehouden, het bedrag van het jaarlijks pensioen getrokken door de geïntimeerde hetzij: 15.165,— frank $\times 7 = 106.155,—$ frank;

Dat de kwestieuze vergoeding derhalve bedraagt: 408.373,— min 106.155,— = 302.218,— frank;

Overwegende dat op grond van de gegevens waarover de rechtbank beschikt, de vergoeding uit hoofde van het verlies dat de geïntimeerde heeft ondergaan bij het te gelde maken van zijn dieren en zijn landbouwalaam ex aequo et bono moet worden geschat op 40.000,— frank;

Overwegende dat de geïntimeerde berust in het aangevochten vonnis waar het zijn vordering tot het bekomen van zedelijke schade in naam van zijn kinderen heeft afgewezen;

Overwegende dat de zedelijke schade welke de geïntimeerde door de fout van de appellant heeft ondergaan, reëel is, gezien hij hierdoor tot een gedwongen vermindering van zijn levensstand werd genoopt;

Dat de uit dien hoofde toe te kennen vergoeding ex aequo et bono op 30.000,— frank dient te worden geraamd;

Op die gronden:

De rechtbank, gelet op de artikelen 2, 24, 34, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Alle andere en strijdige besluiten van de hand wijzende als niet gegrond;

Ontvangt het beroep en het incidenteel beroep;

Verklaart het beroep niet gegrond en het incidenteel beroep ten dele gegrond;

Doet het bestreden vonnis teniet: 1° waar het de appellant heeft verwezen tot het betalen aan de geïntimeerde van een schadevergoeding van tweehonderd duizend frank;

2° wat de veroordeling tot de kosten betreft;

Opnieuw wijzende dienaangaande;

Veroordeelt de appellant tot het betalen aan de geïntimeerde van een schadevergoeding van driehonderd twee en zeventig duizend tweehonderd achttien frank met de gerechtelijke intresten en de kosten van de beide aanleggen;

Bevestigt voor het overige het aangevochten vonnis.

NOOT: Zie het in dit nummer opgenomen vonnis van de Vrederechter te Eeklo d.d. 25 november 1959, dat bij bovenstaande beslissing gedeeltelijk hervormd werd.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE SINT-NIKLAAS

1e Kamer. — 17 januari 1961.

Voorzitter: M. Dirix.

Rechters: M.M. Elewaut en Maes.

Referendaris: M. Cloquet.

Faillissement. — Betwisting van het voorrecht voor een gedeelte van arbeidslonen en betaalde vacatievergoeding. — Bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel.

Het geschil over het betwist voorrecht van een gedeelte van achterstallige lonen en van betaalde vacatievergoeding valt onder de bevoegdheid van de rechtbank van koophandel.

De voorrechten, die niet in se een civielrechtelijk karakter hebben, nemen de aard aan van de schuldvordering, waaraan een voorrecht wordt toegekend.

De rechtbanken, die bevoegd zijn om kennis te nemen van bepaalde betwistingen, zijn bevoegd om kennis te nemen van de betwistingen die het voorrecht betreffen, dat een accessorium is van de schuldvordering, die betwist is.

Op grond van de artikelen 37ter en 37bis van de wet op de bevoegdheid moet aan de rechtbank van koophandel boven de werkrechtshoofden de voorkeur worden gegeven, wanneer er verknochtheid bestaat tussen het niet betwiste en het wel betwiste gedeelte van een in een faillissement aangegeven schuldvordering.

De Wilde t/ Mr. Verniers qq. (faillissement Lockefeer)

Overwegende dat voornoemde schuldeiseres haar inschrijving heeft gevorderd voor 11.895 frank uit hoofde van achterstallig werkloon (11.045 F) en verlofgeld (850 F) dit ten bevoorrechte titel;

Overwegende dat voormelde schuldvordering bij het onderzoek van de schuldvorderingen voorlopig aanvaard werd voor 1 frank en voor de rest werd betwist;

Overwegende dat de curator de schuldvordering uit hoofde van betaald verlof slechts voor een bedrag van 750 F (en niet 850 F) gegrond verklaart;

dat hij het ingeroepen voorrecht alleen wil aannemen voor dit bedrag en voor de lonen betreffende de laatste maand, of 241 F;

dat hij het voorrecht betwist voor de rest, zodat eiseres in het gewoon passief zou dienen ingeschreven te worden voor de som van 10.804 F;

Overwegende dat de rechtbank van Koophandel bevoegd is om dit geschil te beslechten;

Overwegende dat die bevoegdheid niet spruit uit het feit dat de vordering haar grond zou vinden in de faillissementwet;

dat weliswaar de bevoorrechte lonen alleen bevoorrecht zijn voor de door de wet voorziene tijdruimte « welke de dood, de ontneming van het bezit of de inbeslagneming van de goederen voorafgaat » (hypotheekwet, artikel 19, 5°, tweede lid);

dat men derhalve zou kunnen beweren dat waar de « ontneming van het bezit » een juridisch verschijnsel is eigen aan het faillissement, het geschil zijn oorzaak put in de speciale regelen van het faillissement (Nouvelles, Pierson, Procédure civile, I, n° 609);

doch dat hetgeen wat de wetgever hier beoogt, is de tijdruimte te berekenen (buiten het geval van de dood) vanaf de inbeslagneming en dat dit als gemeen recht geldt;

dat de «ontneming van het bezit» aldus voorkomt als een toepassing van de algemene regel gezien die ontneming gelijk te stellen is, op dit punt, met een veralgemeende inbeslagneming van al de goederen van de schuldenaar;

Overwegende dat de rechtbank van Koophandel niettemin bevoegd is, om de volgende redenen;

dat de voorrechten de aard aannemen van de schuldvordering waaraan een bevoorrecht karakter wordt toegekend (Pierson, Nouvelles, Procédure civile, I, n° 685 en vlg.; R.P.D.B. V° Compétence en matière civile, n° 608);

Overwegende dat de voorrechten die een civielrechtelijke schuldvordering waarborgen een burgerlijk karakter hebben, dat de voorrechten die een commerciële schuldvordering waarborgen een commercieel karakter hebben en dat de voorrechten die een schuldvordering van sociaal recht waarborgen, een sociaal karakter hebben;

Overwegende dat de rechtbanken die bevoegd zijn om kennis te nemen van bepaalde betwistingen, bevoegd zijn om kennis te nemen van de betwistingen die het voorrecht betreffen dat een accessorium is van de schuldvordering die betwist is (Contra: Hrb. Gent, 3 september 1959, R.W. 1959-60, 257; zie Gent, 19 oktober 1960, 7° burgerlijke Kamer, Meersman t/ faill. Schelfhout, onuitg.);

Overwegende dat onderhavige betwisting in de normale bevoegdheid «ratione materiae» valt van de werkrechtsheraad;

Overwegende dat het betwiste deel van de aangifte nochtans verknocht is met het deel dat niet betwist werd;

dat inderdaad door de aanneming in het passief van een deel van de lonen waarop de overleggende schuld-eiseres aanspraak maakt, de rechtbank het principe aanvaardt van het bestaan van de arbeidsovereenkomst; hetgeen zeker niet zonder invloed is op de beslechting van het betwiste deel van de aangifte;

dat na die aanvaarding van het onbetwiste deel van de vordering het niet meer mogelijk zou zijn aan een werkrechtsheraad te beweren dat er nooit geen arbeidsovereenkomst heeft bestaan;

Overwegende dat het onbetwiste en het betwiste deel van de aangifte beide spruiten uit dezelfde overeenkomst;

Overwegende dat de verknochtheid van beide delen derhalve niet schijnt te kunnen geloofwaardig worden;

Overwegende dat luidens artikel 36-ter van de wet op de bevoegdheid wanneer verschillende eisen of punten van de eis die, afzonderlijk voorgesteld, bij verschillende rechtbanken zouden moeten aangebracht worden, zij in hetzelfde geding kunnen verenigd worden, indien zij verknocht zijn mits de rangregeling tussen rechtbanken te volgen zoals voorzien bij artikel 37 bis van dezelfde wet;

Overwegende dat de zetelende Rechtbank derhalve bevoegd is als verdienende de voorkeur boven de werkrechtsheraad;

Overwegende wat de grond van de betwisting betreft, dat het standpunt van de curator gegrond voorkomt in zover hierover kan beoordeeld worden in de ontstentenis van alle tegenspraak;

.....

NOOT: Het in bovenstaand vonnis vermelde onuitgegeven arrest van het Hof van Beroep te Gent d.d. 19 oktober 1960 inzake Meersman e.a. t/ faillissement Schelfhout is in dit nummer eveneens opgenomen.

VREDEGERECHT TE EEKLO

25 november 1959.

Rechter: M. Lagae.

Advokaten: Mrs. A. Desmet en P. Blomme.

Pacht. — Begroting van de stoffelijke en zedelijke schade, wanneer de verpachter het voornemen om zelf het verpachte in bedrijf te nemen niet heeft uitgevoerd.

Het pachtrecht is geen zakelijk recht. Het is dan ook niet vereist, dat de verpachter eigenaar weze van het verpachte goed, vermits hij zich niet verbindt iets te geven maar wel iets te doen, o.m. het rustig genot aan de pachter verschaffen van het verpachte goed.

Wanneer de verpachter het voornemen om zelf het verpachte in bedrijf te nemen niet heeft uitgevoerd en hierover betwisting ontstaat, moet het bewijs, dat bedoeld voornemen werd uitgevoerd door de verpachter geleverd worden (artikel 1775, lid 18, B.W.).

De pachter, die ex artikel 1775, lid 18 B.W., aanspraak op schadevergoeding kan maken, moet de door hem geleden schade overeenkomstig de beginselen van het gewone recht bewijzen. Voor de begroting van de stoffelijke schade komt de bepaling van het derde lid van artikel 1776 B.W. niet in aanmerking (zie verder het vonnis).

De zedelijke schade voortvloeiend o.a. uit een gedwongen vermindering van maatschappelijke stand is in casu niet noemenswaardig te achten.

Baute A. t/ De Backere E.

Overwegende dat de vordering ertoe strekt:

1) Voor recht te doen zeggen dat de eiser moet gereïntegreerd worden in de hofstede van de verweerder, waarvan hij tot in 1956 pachter was, die gelegen is te Maldegem, Torredreef, 25, en er gekadastréerd is Sectie E, nummers 1350 tot en met 1362, 1369 tot en met 1373, 1375, 1377, 1378, 1379, 1386, 1387, 1324 en 1325, groot 13 hectaren 27 aren, en daartoe alle nuttige maatregelen te doen nemen als opzeg en uitvoering ervan;

2) de verweerder te doen veroordelen om aan eiser te betalen, ten titel van schadevergoeding voor winstderving, verlies op dieren en alaam en morele schade, de som van 658.665,60 fr.;

3) voor het geval de reïntegratie door de rechtbank onmogelijk mocht worden geacht, de verweerder daarenboven te doen veroordelen tot betaling van nog een bijkomende som van 341.039 fr., als schadevergoeding van vijf bijkomende jaren winstderving;

4) de verweerder te doen veroordelen tot de kosten van het geding;

Overwegende dat de verweerder, ter voldoening van artikel 59 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, door de eiser voor Ons tot verzoening werd opgeroepen op 8 mei 1958;

Dat geen akkoord kon worden bereikt en de eiser toelating kreeg tot dagvaarden;

Overwegende dat de verweerder de onontvankelijkheid van de vordering opwerpt onder voorwendsel dat op de dag der dagvaarding de in geschil zijnde hofstede niet meer uitsluitelijk eigendom was van verweerder, doch deel uitmaakte, althans gedeeltelijk, van de nalatenschap van zijn overleden echtgenote, zodat ze sedertdien in onverdeeldheid toebehoort aan de verweerder en aan zijn kinderen;

Maar overwegende dat het pachtrecht geen zakelijk recht is, doch dat al de uit een pachtovereenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen persoonlijke rechten en verplichtingen zijn wederzijds aangegaan en verkregen door een verpachter en door een pachter;

Dat het dan ook niet vereist is dat de verpachter eigenaar weze van het verpachte goed, vermits hij zich niet verbindt iets te geven maar wel iets te doen, o.m. het rustig genot aan de pachter verschaffen van het verpachte goed;

Overwegende dat de opgeworpen exceptie dienvolgens niet kan worden anagenomen;

Overwegende, ten gronde, dat de eiser pachter is geweest van de in geschil zijnde hofstede van 1923 tot 1956-57 en ze verlaten en ontruimd heeft, namelijk de landerijen na het scheren en weren van de oogst 1956, de weiden op 1 november 1956, de percelen met beten op 15 november 1956, de moestuin op 15 maart 1957 en de gebouwen op 30 april 1957, bij uitvoering van de hem door de verweerder betekende opzegging dd. 24 september 1954, waarin de verweerder als reden tot opzegging had vermeld «dat hij het verpachte goed zelf in gebruik zou nemen en uitbaten»;

Overwegende dat de eiser betwist dat de verweerder dit voornemen binnen zes maanden na eisers vertrek heeft uitgevoerd en beweert dat de hofstede door een nieuwe pachter, met name Haverbeke Albert, vooreen landbouwer te Destelbergen, wordt uitgebaat;

Overwegende dat bij betwisting het bewijs, dat het bovenbedoeld voornemen wordt uitgevoerd, door de verpachter, hier de verweerder, moet worden geleverd. (Artikel 1775, al. 18, B.W.)

Overwegende dat hij dit bewijs beweert te leveren door de voorlegging van een aantal stukken, het merendeel facturen, genummerd 1 tot en met 33;

Overwegende dat de stukken genummerd 3, 4, 17, 18, 26, 29 en 30 facturen zijn voor levering en/of plaatsing van elektrische weideafsluiting, gegolfde platen, boorput, elektrische leidingen, beerput, pompput, waterleiding en elektrische aansluiting;

Dat al deze werken verbeteringen zijn die door een eigenaar ook aan een pachthoeve kunnen worden gedaan en dus geen bewijs uitmaken dat de verweerder de in geschil zijnde hofstede zelf in gebruik heeft genomen en uitbaat;

Overwegende dat stuk 33 een bericht is van de Provinciale Landbouwkamer van Oost-Vlaanderen, dat een toelage zal uitbetaald worden als tussenkomst in de uitgaven gedaan voor het aanleggen of verbeteren van de drinkwatervoorziening op een bedrijf;

Dat dit stuk niet vermeldt tot wie het geadresseerd is, en de verweerder het derhalve bezwaarlijk te zijnen behoeve in onderhavig geding kan doen gelden;

Dat het overigens geen bewijs is van eigen uitbating, de toelage vermoedelijk toekomend aan wie de uitgaven deed, en niet noodzakelijk aan de uitbater;

Overwegende dat stuk I, lidkaart 1958 van de Belgische Boerenbond op naam van de verweerder, een louter vermoeden doet ontstaan dat de verweerder in 1958 landbouwer was, zonder dat daardoor bewezen wordt dat hij ook uitbater was, van de in geschil zijnde hofstede, vooral als men weet dat hij in alle geval circa 1,50 hectare bouwland, 75 aren wijmen en 50 aren boomgaard bezit en uitbaat buiten deze hofstede;

Overwegende dat stukken 2 en 14 stroken zijn van assignaties van 4.893,80 frank uitgaande van het Gemeentebestuur Maldegem, en van 5.225 fr. uitgaande van het Ministerie van Financiën, zonder enige aanduiding van geadresseerde noch van reden der assignatie;

Dat de verweerder beweert maar niet bewijst dat ze aan hem werden geadresseerd en dat de eerste een regeringstussenkomst 1957 zou uitmaken voor tarwe-teelt en de tweede een regeringstussenkomst voor installatie van een waterleiding op de hoeve;

Dat deze laatste tussenkomst overigens, voor zoveel men mocht aannemen dat ze wél aan de verweerder werd uitbetaald, geen bewijs is van eigen uitbating doch slechts van de verbetering van de hofstede die ook door een eigenaar-verpachter kan bekostigd geweest zijn;

Overwegende dat de stukken 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 16, 19, 20, 22, 23, 24 en 25 betrekking hebben op de levering van spuitpoeder, «Dalapon», chemische meststoffen, plantaardappelen, weidegraszaad, klaverzaad en zaaigranen;

Dat deze leveringen wellicht een vermoeden kunnen doen rijzen dat de afnemer van deze producten de uitbater moet zijn van een reeds vrij belangrijk landbouwbedrijf maar dat dit vermoeden dadelijk verdwijnt wanneer men weet dat de verweerder nog in 1958 handel dreef in mest- en sproeistoffen;

Dat het stuk 9 zelfs eerder een tegenvermoeden uitmaakt, daar het de afnemer niet vermeldt en als plaats van oorsprong Destelbergen aanduidt, vanwaar de huidige bewoner der in geschil zijnde hofstede afkomstig is;

Overwegende dat het stuk 12, — formulier van land- en tuinbouwteelt op 15 mei 1958 — zeer weinig waarborgen van rechtzinnigheid en waarachtigheid biedt, daar het eenzijdig uitgaat van de verweerder zelf en dagtekent van 27 mei 1958, hetzij vier dagen na de betekening van het exploit van rechtsingang dd. 23 mei 1958, zodat de inhoud ervan wel zeer verdacht voorkomt;

Overwegende dat stuk 32 bestaat uit twee briefjes op elk waarvan een vermenigvuldiging voorkomt, alsook de namen De Backere en Iterbeke, het woord «vereffend» en de datum «4 september» en die de verweerder wil doen doorgaan als een bewijs van de verkoop van zijn graanoogst;

Overwegende dat deze briefjes niet de minste bewijswaarde hebben, zowel wegens hun onduidelijkheid als wegens de omstandigheid dat ze van de verweerder zelf uitgaan;

Overwegende dat alleen het stuk 31 — factuur De Schepper, dd. 24-8-1957 voor dorsing van 5.300 kg graan — enigszins bij de stelling van de verweerder kan passen;

Maar dat ze nochtans niets anders bewijst dan dat De Schepper voor rekening van De Backer 5.300 kg graan heeft gedorst, zonder dat daarom is bewezen dat dit graan door de verweerder zelf op eigen bedrijf werd gewonnen;

Dat er weliswaar een licht vermoeden bestaat dat hij deze gewassen zelf heeft geteeld, maar dat het ter zake zeker niet gewichtig genoeg is om als bewijs te gelden;

Dat inderdaad niet is uitgesloten dat het op uitdrukkelijk verzoek van de verweerder is geweest dat deze dorsing op zijn naam werd gefactureerd, en De Schepper op dit verzoek kan ingegaan zijn zonder zich vooraf te vergewissen wie de te dorsen gewassen had geteeld;

Overwegende dat aldus de voorgelegde stukken, hetzij afzonderlijk genomen, hetzij in hun geheel, geen voldoende bewijs uitmaken van de eigen uitbating door de verweerder van het in geschil zijnde goed;

Overwegende dat de verweerder nochtans heel gemakkelijk het beweerd dienstverband tussen hem en de nieuwe bewoner der hofstede had kunnen bewijzen,

bijvoorbeeld door voorlegging van de dubbels van de betaling zijner bijdragen aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid en van de bewijzen van betaling van bijdragen voor gezinsvergoedingen ten behoeve van zijn beweerde werknemer;

Dat hij zelfs een rechtstreeks bewijs van eigen uitbating kon leveren, namelijk door voorlegging van het aanslagbiljet van eigen bedrijfsbelasting;

Dat het wel mogelijk is dat hij de wettelijke beschikkingen desaangaande heeft willen ontduiken en daardoor in de onmogelijkheid verkeert de gewenste bewijsstukken in het geding te brengen, maar dat hij nu maar de onaangename gevolgen moet dragen van deze mogelijke ontduiking;

Overwegende dat de verweerder aldus niet naar eis van rechte heeft bewezen zijn reden van opzegging te hebben verwezenlijkt en de sanctie voorzien bij lid 18 van artikel 1775 B.W. moet worden toegepast, zodat de vordering van de eiser, althans in principe, gegrond voorkomt;

Overwegende dat deze zowel reïntegratie als schadevergoeding eist, maar dat uit de dagvaarding reeds blijkt dat hij niet zo veel belang in reïntegratie dan wel in schadevergoeding stelt en schijnt aan te nemen dat kan worden beslist dat hij «wegens geschapen toestanden, onmogelijk de hofstede zou kunnen reïntegreren»;

Overwegende dat het dan ook niet gewenst voorkomt de vordering tot terugkeer in het gepachte goed in te willigen;

Overwegende dat, wat de schadevergoeding betreft, het hier de eiser is die de bewijslast heeft en die de door hem geleden schade moet bewijzen overeenkomstig de beginselen van het gemeen recht;

Overwegende dat de verweerder «in globo» al de door de eiser vooropgezette schadeposten betwist;

Overwegende dat de eiser de door hem beweerdelijke geleden schade in drie hoofdvakken indeelt: 1) verlies spruitend uit de derving van de bedrijfsinkomsten; 2) verlies bij het te gelde maken van dieren en alaam; 3) a. tijdelijke derving van lonen in hoofde van de kinderen van de eiser, b. zedelijke schade;

I. Derving van bedrijfsinkomsten.

Overwegende dat de verweerder opwerpt dat, zo de eiser een vermindering van inkomsten heeft ondergaan, zulks uit zijn eigen nalatigheid voortspruit, omdat hij gedurende de opzeggingstermijn van twee jaar de gelegenheid zou gehad hebben een even belangrijke hofstede in pacht te nemen;

Overwegende dat dergelijk argument werkelijk niet ernstig is, als men weet hoe moeilijk het tegenwoordig is voor landbouwers landeigendommen in pacht te verkrijgen, althans in Vlaanderen, en dat men een oude Vlaamse boer, zoals de eiser er een is, toch niet kan dwingen een nieuw bedrijf in Wallonië of in de vreemde aan te vangen;

Dat de eiser zelfs gelukkig mag heten een klein hofstede, amper groot ongeveer 1 hectare 92 aren te Maldegem te hebben gevonden om er zich metterwoon te kunnen vestigen;

Overwegende dat het in die omstandigheden duidelijk is dat de verweerder sedert de verlaten van de in geschil zijnde hofstede over minder inkomsten beschikt dan tijdens de door hem genoten pachtperiode van 33 jaar lang, al mag hij nu nog pensioen genieten, zoals door de eiser beweerd en door de verweerder niet ontkend wordt;

Overwegende dat niettemin bij de raming van het

aldus ondergane verlies, rekening moet worden gehouden met de oppervlakte van het thans door hem bewoonde en gebruikte klein bedrijf en met zijn pensioen;

Dat aldus de winstderving niet mag berekend worden op de totale oppervlakte van het verlaten bedrijf, doch slechts op het verschil van beide oppervlakten, hetzij 13 hectaren 27 aren min 1 hectare 92 aren of 11 hectaren 35 aren, hetgeen, volgens de barema's voor fiscale winstaanleg een winstderving geeft van jaarlijks 11 hectaren 35 aren maal 5.140 fr. of 58.339 fr. waarvan af te trekken het jaarlijks pensioenbedrag, dat door geen der partijen wordt bekend gemaakt maar «ex aequo et bono» op 24.000 fr. mag worden geschat, zodat blijft 34.339 fr. of rond: 34.000 fr. jaarlijks;

Overwegende dat het zeer moeilijk valt te gissen hoelang de eiser de in geschil zijnde hofstede nog had kunnen in bedrijf houden, had de verweerder de opzegging van 24 september 1954 niet betekend;

Dat men desaangaande, meerdere veronderstellingen kan maken: 1) de verweerder kan bijvoorbeeld het goed verkopen en de gebeurlijke koper kan opzegging betekenen voor eigen gebruik na verloop van twee jaar na de aankoop; verkoop is echter ter zake onwaarschijnlijk omdat de verweerder een zeer begoede persoon is en vermoedelijk geen te gelde making wenst; 2) de verweerder, die een zeer gevorderde leeftijd bereikt heeft, kan elk ogenblik overlijden en zijn erfenamen kunnen overgaan tot verkoping met het oog op vereffening-verdeling der nalatenschap; deze eventualiteit is al minder onwaarschijnlijk; 3) een der erfenamen kan wensen het goed zelf in bedrijf te nemen; 4) de eiser zelf die toch ook reeds pensioengerechtigd is, kon binnen afzienbare tijd uit eigen beweging zijn bedrijf staken, tenzij hij verkoos het in zijn geval over te laten aan een zijner kinderen;

Dat artikel 1776, derde lid, B.W. ter zake niet toepasselijk is, vermits de opzegging van 1954 niet ongeldig werd verklaard, wegens het verzuim van de eiser er tegenover te doen binnen de wettelijk gestelde termijnen;

Overwegende dat de duur van de vermoedelijke termijn gedurende dewelke de eiser het goed nog had kunnen gebruiken dan ook slechts «ex aequo et bono» kan worden bepaald en het Ons billijk voorkomt deze duur aldus te schaten op vijf jaar;

Overwegende dat hem derhalve uit dien hoofde een vergoeding verschuldigd is van 5 maal 34.000 fr. of in

II. Verlies bij het te gelde maken van dieren en alaam.
totaal: 170.000 fr.;

Overwegende dat bij het verlies van een aanzienlijk landbouwbedrijf de eiser ongetwijfeld dieren heeft moeten verkopen en het grootste deel van zijn alaam en werktuigen niet meer kan gebruiken;

Dat echter ook hier de raming van de daardoor geleden schade zeer moeilijk kan geschieden, omdat de eiser wel beweert maar niet bewijst het in de dagvaarding vermelde aantal dieren en werktuigen te hebben bezeten en te hebben moeten verkopen in ongunstige voorwaarden;

Dat anderzijds de raming van de heer Geurden als partijdig dient te worden geweerd, daar deze deskundige in uitsluitelijke opdracht van eiser zelf is opgetreden;

Dat dienvolgens eveneens op dit stuk een schatting «ex aequo et bono» zich opdringt, hier door Ons geraamd op 30.000 fr. voor dieren en alaam samen;

III. Derving van lonen en zedelijke schade.

Overwegende dat de vordering van vergoeding voor schade beweetlijk door de kinderen van de eiser geleden ten gevolge van loonverlies en van vermindering van sociale stand, in hoofde van deze kinderen onontvankelijk is omdat ze geen partij in zake zijn en in hoofde van de eiser zelf ongegrond, omdat niet hij maar wel zijn kinderen deze beweerde schade ondergaan;

Overwegende dat de eiser ook nog beweet persoonlijk zedelijke schade te lijden door gedwongen werkloosheid en door vermindering van zijn maatschappelijke standing;

Overwegende dat deze beweerde schade niet noemenswaardig kan zijn, vermits eiser toch reeds tot een leeftijd is gekomen waarop hij recht heeft op pensioen en de overgang van de hoedanigheid van actief landbouwer niet kan worden aangezien als een vermindering van sociale stand;

Dat ook dit deel van de vordering dienvolgens ongegrond voorkomt;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, tegensprekelijk recht doende, en gelet op de artikelen 2, 24, 34, 37 en 41 der Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der landstalen in gerechtszaken;

Verklaren de vordering onontvankelijk en ten dele gegrond;

Zeggen dat er geen aanleiding bestaat tot terugkeer van de eiser in het vroeger door hem gepachte landgoed van de verweerder en wijzen dit deel van de vordering af;

Veroordelen echter de verweerder om aan de eiser te betalen ten titel van schadevergoeding, de sommen van 170.000 fr. en van 30.000 fr., hetzij samen 200.000 frank, boven de helft der tot heden gedane gedingkosten en al de gebeurlijke kosten van mogelijke betekening en gedwongen uitvoering;

Verwerpen al het meer gevorderde als ongegrond;

Zeggen dat er geen redenen zijn om onderhavig vonnis uitvoerbaar te verklaren bij voorraad.

NOOT : Zie het in dit nummer opgenomen in dezelfde zaak gewezen vonnis in hoger beroep door de Rechtbank te Gent, d.d. 24 juni 1960.

BOEKBESPREKING

Prof. Dr. B.V.A. RÖLING. — *International Law in an expanded World.* — Djambatan N.V. Amsterdam, 1960.

Het boek van Prof. Röling is buitengewoon betekenisvol, omdat het betrekking heeft op de gehele ontwikkeling van het volkenrecht. De auteur heeft zich niet ingelaten met een der bijzondere vraagstukken maar zijn problematiek handelt over de gehele evolutie der internationale rechtsgemeenschap.

Het volkenrecht maakt een periode van grondige wijzigingen door; rechtsverhoudingen, die eeuwenlang de betrekkingen tussen de soevereine Staten bepaalden, verdwijnen. De meeste deskundigen stellen zich de vraag : waar gaat deze ontwikkeling heen, wat is haar zin en haar ondergrond ? Deze vraag is van overwegend actueel belang en raakt de grondslagen zelf van de volkenrechtswetenschap.

In zijn boek tracht Prof. Röling de kenmerken en

de oorzaken op te sporen van de ontwikkelingsperiode waarin het volkenrecht zich op het ogenblik bevindt. De diagnostiek, die hij daarvoor uitwerkt, stemt zeker met de werkelijkheid overeen en verleent een inzicht in de noodzakelijke aanpassingen, waaraan het volkenrecht zal dienen onderworpen te worden.

Sedert de Tweede Wereldoorlog hebben zich belangrijke nieuwe verschijnselen voorgedaan. Het internationaal rechtsleven heeft meer en meer een collectieve vorm aangenomen in het steeds toenemend aantal supranationale organisaties. Een deel van de Staten hebben pas hun onafhankelijkheid verworven, zij zijn economisch nog ondergeschikt aan de Westerse mogendheden en trachten zich te verzetten tegen inbreuken op hun autonomie vanwege de meer ontwikkelde Staten. Deze nieuwe leden der internationale rechtsgemeenschap vormen echter de meerderheid.

Er ontstond aldus een scherpe tegenstelling met de voorgaande periode, waarin het volkenrecht bepaald werd door een klein aantal Europese mogendheden. Op het ogenblik is het een rechtssysteem, dat met universele medewerking ontstaat. Dit stelt de Staten voor het feit, dat het toekomstig volkenrecht zal moeten aangepast worden aan het onderscheid, dat de verschillende beschavingsgroepen kenmerkt. Wegens de wanverhouding tussen het gering aantal economisch ontwikkelde Staten en het overwegend aantal onderontwikkelde Staten, zal de economische hulpverlening en de schepping van een internationaal « Welfare »-systeem een noodzakelijkheid worden.

Tegenover deze meerderheid van nieuwe Staten, zullen ook vroegere verdragsverhoudingen, die nog ongelijke rechtstoestanden scheppen moeten verdwijnen. Typisch is in dit opzicht de grensbepaling van de kustze, die vroeger op drie mijlen werd geraamd. Deze afstand volstaat niet meer voor Staten met een kleinere vloot, die hun visvangst moeten kunnen beschermen zien worden door een uitbreiding van hun territoriale zee. Het nieuw internationaal rechtssysteem moet ook waarborgen kunnen verschaffen dat de vreemde investeringen de autonomie niet schaden maar dat zij kunnen geïntegreerd worden in het economische systeem der minder ontwikkelde gebieden. Een rechtssstelsel, dat de nieuwe Staten veilig stelt tegenover schommelingen op de geldmarkt, is ook noodzakelijk. Er moeten procedures worden ingesteld om de gesloten verdragen regelmatig aan nieuwe toestanden te kunnen aanpassen, zonder dat daarom geschillen moeten ontstaan tussen de verdragstaten.

Voor de toekomstige ontwikkeling van het volkenrecht is ook de regionale organisatievorm van groot belang. Bepaalde tussenstaatse regelingen kunnen aangepast zijn aan een bepaalde groep Staten maar zijn daarom nog niet als wenselijk te beschouwen voor andere groepen. Een ontwikkeling van regionaal volkenrecht komt aldus als aangewezen voor.

Van bijzonder belang is op dit gebied de ontwikkeling, die kan worden waargenomen in de Europese Gemeenschappen, waar soevereiniteitsoverdrachten in voorkomen en die de richting uitgaan van een integratie der staatsfuncties. De Europese instellingen zijn op dit gebied toonaangevend en kunnen met hun ervaringen dienstbaar zijn voor andere regionale ontwikkelingen van het verdragsrecht.

De vraag, die dan kan gesteld worden betreft de verhouding tussen het regionaal en het universeel recht. Regionale daden van rechtsschepping en rechtshandhaving zijn rechtmatig en mogen vrij worden gesteld, op voorwaarde, dat zij niet in strijd zijn met een algemeen geldende regel van volkenrecht. In geval van

antinomie tussen regionaal en universeel recht, moet dit laatste overwegende gelding bezitten.

Nog andere kenmerken van de huidige evolutie van het volkenrecht worden door de auteur aangehaald. Hij wijst daarbij op het individualisatieproces, dat zich in het huidige internationaal publiek recht voordoet en waardoor meer en meer de enkeling als rechtspersoon in de internationale rechtsbetrekkingen optreedt. De bestraffing der oorlogsmisdaden en de Europese Conventie van de Rechten van de Mens, zijn duidelijke symptomen van deze ontwikkeling.

Een ander aspect is het steeds verder zoeken naar de middelen om de collectieve veiligheid te verzekeren. Met de huidige technische bewapeningsmogelijkheden, is de instelling van een stelsel van collectieve veiligheid een dringende noodzakelijkheid geworden.

Zoals uit dit overzicht blijkt, geeft het boek van Prof. Rölöf een analyse van de nieuwe elementen, die in het huidige volkenrecht voorkomen en die aan het klassiek volkenrecht vreemd waren. De auteur heeft zich niet vergenoegd met vaststellingen maar heeft bij het onderzoek van de nieuwe juridische ontwikkeling, de gevonden kenmerken aangewend voor de constructie van een schema van het volkenrecht, dat in de toekomst zou moeten gelden. Het werk heeft derhalve een veel grotere hoedanigheid dan het alleen maar door de actualiteit zou bezitten. Het vertolkt een gedurfde opinie, waarbij om tot logische besluiten te komen, ook al zijn die sterk afwijkend van de klassieke begrippen, waaraan men soms maar al te zeer gewoon is geraakt. Het werk is wetenschappelijk uitstekend verantwoord en het stelt de wetenschappelijke navorser voor tal van nieuwe perspectieven.

Prof. Dr. E. Van Bogaert.

BALIELEVEN

Conferentie van de Jonge Balie te Hasselt

Tijdens de openingszitting van het gerechtelijk jaar 1960-61 behandelde Dr. jur. Gustave Baeteman, adjunct-kabinetschef van de heer Minister van Justitie, het actuele probleem der hervorming van de huwelijks-goederenstelsels.

Voor een zeer talrijk publiek opende Mter. Hubert Geyskens, voorzitter van de Conferentie van de Jonge Balie, de vergadering met een welkom- en dankwoord aan al de aanwezige magistraten, advocaten en notarissen. De voorzitter begroette speciaal ex-confrater Baeteman die voorheen deel uitmaakte van de Hasseltse Balie en onderlijnde de gevoelens van sympathie die de heer Baeteman voor de Balie steeds demonstreerde.

Spreker begon dan aan een zeer klare en bevattelijke uiteenzetting, waarvan het essentiële luidde:

* * *

Onze wetgeving inzake wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten werd grondig gewijzigd door de wet van 30 april 1958.

Zij verwezenlijkte gedeeltelijk de juridische ontvoogding van de gehuwde vrouw door de gelijkheid in te stellen in de persoonlijke betrekkingen tussen de echtgenoten en door het beginsel van de juridische bekwaamheid van de vrouw in haar rechtsbetrekkingen met derden in te voeren.

Deze principiële hervormingen moeten vervuld worden door de herziening van het huwelijksgoederenrecht. Deze zal aan de hervorming van de beginselen een praktische draagwijdte geven.

Ons huidige huwelijksstelsel van gemeen recht, de wettelijke gemeenschap van roerende goederen en aanwinsten, beheerd alleen door de man, kan dit resultaat niet verwezenlijken.

De wetgever moet op dit stuk nog tussenkomen en een nieuw wettelijk stelsel invoeren dat de gelijkheid van de echtgenoten zal invoeren, zonder afbreuk te doen aan de solidariteit in het gezin en de rechtszekerheid van de derden.

In een eerste gedeelte van zijn uiteenzetting gaf spreker een reeks zeer interessante sociologische, economische, psychologische, historische en juridische factoren waarmee bij de keuze van het huwelijksstelsel rekening dient gehouden te worden.

Hij kwam tot het besluit dat de wetgever, juridisch, een levende sociale instelling, het gezin, gesteund op de vereniging en de samenwerking van de echtgenoten, moet organiseren.

Deze organisatie zal gebeuren rond een gemeenschappelijk vermogen dat het resultaat is van de activiteit van beide echtgenoten.

De ontvoogde vrouw moet kunnen deelnemen aan het juridisch leven en derhalve beschikken over goederen die haar verbintenissen waarborgen.

Het stelsel van gemeen recht moet ook eenvoudig zijn, zowel in zijn opzet als in zijn techniek. Het zal ook rechtvaardig moeten zijn.

In een tweede deel ging spreker de oplossingen na die door onze onmiddellijke naburen aan het probleem werden gegeven of zullen gegeven worden: de algehele gemeenschap, nieuwe formule van Nederland, de deelneming in de winsten van het G.B.G. van West-Duitsland en de nieuwe gemeenschap van aanwinsten van het nieuwe Franse ontwerp.

Ten slotte gaf spreker een grondig overzicht van alle ontwerpen en formules die tot op heden voorgesteld werden in België.

Hij zag hier drie fundamentele strekkingen waarvan ieder verschillende varianten kent: de strekking van degenen die voorstander zijn van de scheiding van goederen, degenen die de hervorming voorstellen van onze huidige wettelijke gemeenschap en ten slotte degenen die voorstander zijn van het stelsel der zogenaamde huwelijksgoederen.

Voor ieder van hen beschreef hij hun werking, hun voor- en nadelen, rekening houdend met de factoren en elementen die in het eerste gedeelte van zijn uiteenzetting werden vastgesteld.

Tot besluit gaf hij ook een overzicht van het laatst voorgestelde stelsel van Prof. Dekkers: de algemene gemeenschap met beheer door beide echtgenoten.

* * *

Stafhouder Maris was de tolk van de Balie en van al de aanwezigen om de heer Baeteman van harte te feliciteren en te danken voor de zeer interessante voordracht.

Na afloop der vergadering werd door de Conferentie een receptie aangeboden aan de aanwezigen waarmee op een aangename manier een zeer geslaagde vergadering werd beëindigd.

Plechtige Openingszitting te Charleroi

Op zaterdag 25 februari hield de « Conférence du Jeune Barreau de Charleroi » haar plechtige openingszitting in de feestzaal van het Stadhuis.

Het onderwerp der openingsrede was het proces en de terechtstelling van Caryl Chessman, de beruchte gevangene van San Quentin, onder de titel « Un crime parfait ».

De volmaakte misdaad noemde Mr. J. Derijcke niet de misdrijven van Chessman, maar zijn veroordeling en terechtstelling. Spreker schetste vooreerst in dramatische bewoordingen de doodstrijd van de veroordeelde in de gaskamer, waarna hij een ogenblik veronderstelde dat het laatste verzoek om uitstel ingewilligd werd, zodat het publiek als een nieuwe jury de zaak Chessman moet beoordelen.

Het pleidooi van Mr. Derijcke steunde hoofdzakelijk op drie overwegingen: in zijn jeugd kende Chessman slechts vrees, die hij door haat trachtte te overwinnen, het proces was vol onregelmatigheden zodat men zich kan afvragen of de feiten voldoende werden bewezen, en ten slotte is een executie na 12 jaar in ieder geval niet te verantwoorden.

De Voorzitter, Mr. H. Dermine, belastte zich met de repliek, waarna de Stafhouder Mr. Edg. Stein als scheidsrechter optrad en meende dat de gangster Chessman een slecht voorbeeld was om de doodstraf te bestrijden. Trouwens, aldus de stafhouder, moeten wij niet ver zoeken om de doodstraf nog toegepast te zien: wat gebeurde er na de oorlog in ons land, waar, in principie, de doodstraf niet meer wordt uitgevoerd?

Na de academische zitting had een receptie plaats in de Museumzaal van het Stadhuis, aangeboden door Stafhouder en Mevrouw Stein.

's Avonds werd vergaderd rond rijk gevulde tafelen in het Maison des Médecins. De gekende revueistenploeg had een gedroomd onderwerp gevonden: de orde van advocaten riep de algemene staking uit, en, wonderlijk genoeg, de magistratuur verklaarde zich ditmaal onmiddellijk solidair met de balie.

WETGEVING

16 februari 1961.

Wet tot wijziging van de wetgeving inzake de vertegenwoordiging van de beklaagden, de burgerlijk aansprakelijke partijen en de burgerlijke partijen voor de strafrechtbanken (1).

BOUDEWIJN, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.
De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1. Artikel 152 van het Wetboek van Strafvordering wordt vervangen als volgt:

« Artikel 152. De beklagde, de burgerlijke aansprakelijke partij en de burgerlijke partij verschijnen persoonlijk of in de persoon van een advocaat, houder van de stukken.

» De rechtbank kan de persoonlijke verschijning bevelen, zonder dat tegen haar beslissing enig rechtsmiddel kan worden aangewend.

» Het vonnis dat deze verschijning beveelt, wordt aan de betrokken partij betekend ten verzoeken van het openbaar ministerie, met dagvaarding om te verschijnen op de door de rechtbank vastgestelde datum. Verschijnt zij niet, dan wordt uitspraak gedaan bij verstek. »

Art. 2. Artikel 185 van het Wetboek van Strafvordering wordt vervangen als volgt:

« Artikel 185. § 1. De burgerlijke partij en de burgerlijk aansprakelijke partij verschijnen persoonlijk, of in de persoon van een pleitbezorger of van een advocaat, houder van de stukken.

» § 2. De beklagde verschijnt persoonlijk. Hij kan zich echter door een pleitbezorger of door een advocaat, houder van de stukken, laten vertegenwoordigen in zaken betreffende misdrijven waarop geen hoofdgevangenisstraf is gesteld of in de debatten die slechts een exceptie, een tussengeschied dat de grond van de zaak niet raakt of de burgerlijke belangen betreffen.

» De rechtbank kan steeds de vertegenwoordiging van de beklagde toestaan wanneer deze doet blijken van de onmogelijkheid om persoonlijk te verschijnen.

» § 3. In elke stand van het geding kan de rechtbank de persoonlijke verschijning bevelen, zonder dat tegen haar beslissing enig rechtsmiddel kan worden aangewend.

» Het vonnis dat deze verschijning beveelt, wordt aan de betrokken partij betekend ten verzoeken van het openbaar ministerie, met dagvaarding om te verschijnen op de door de rechtbank vastgestelde datum. Verschijnt zij niet, dan wordt uitspraak gedaan bij verstek. »

Art. 3. § 1. De volgende bepaling wordt ingevoegd tussen het tweede en het derde lid van n° XV van het door de wet van 22 juli 1927 en door het koninklijk besluit n° 258 van 24 maart 1936 gewijzigde enige artikel der wet van 25 oktober 1919 tot tijdelijke wijziging van de rechterlijke inrichting en van de rechtspleging voor de hoven en rechtbanken:

« De burgerlijke partij en de beklagde mogen zich laten vertegenwoordigen door een pleitbezorger of door een advocaat, houder van de stukken.

» De raadkamer mag evenwel de persoonlijke verschijning bevelen en tegen deze beslissing kan geen enkel rechtsmiddel worden aangewend.

» Zij wordt aan de betrokken partij betekend ten verzoeken van het openbaar ministerie, met dagvaarding om te verschijnen op de door de raadkamer vastgestelde datum. Verschijnt zij niet, dan wordt uitspraak gedaan bij verstek. »

§ 2. Artikel 223 van het Wetboek van Strafvordering, vervangen door het enige artikel van de wet van 19 augustus 1920, wordt aangevuld met een lid, luidende:

« De burgerlijke partij en de beklagde mogen zich laten vertegenwoordigen met inachtneming van de inzake verschijning vóór de raadkamer geldende regelen. »

Art. 4. In het Wetboek van Strafvordering wordt een artikel 203bis ingevoegd luidende:

« Artikel 203bis. De beklagde, de burgerlijke aansprakelijke partij en de burgerlijke partij mogen hoger beroep instellen, hetzij in persoon, hetzij door een pleitbezorger of door een advocaat, houder van de stukken. »

Art. 5. Het tweede lid van artikel 417 van het Wetboek van strafvordering wordt vervangen als volgt:

« De verklaring kan in dezelfde vorm door een pleitbezorger of door een advocaat, houder van de stukken, worden gedaan. »

Art. 6. De afstand van de aanleg kan gedaan en aanvaard worden voor elke strafrechtbank, hetzij door de partijen persoonlijk, hetzij door een pleitbezorger, hetzij door een advocaat, houder van de stukken.

Kondigen deze wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt worde.

(1) *Zittijd* 1956-1957.

KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS.

Parlementaire bescheiden. — Wetsvoorstel, nr 601-1, van 27 november 1956, ingediend door de heer Charpentier. — Amendement, nr. 601-2, van 13 mei 1957, van de heer Charpentier.

Zittijd 1957-1958.

KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS.

Parlementaire bescheiden. — Verslag (met errata), nr 601-3, van 16 april 1958, van de heer Rombaut.

Parlementaire Handelingen. — Bespreking van aanneming. Vergadering van 24 april 1958.

SENAAT.

Parlementaire bescheiden. — Ontwerp overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers, nr. 377, van 24 april 1958.

Zittijd 1959-1960.

SENAAT.

Parlementaire bescheiden. — Verslag, nr 274, van 5 april 1960, van de heer Pholien.

Parlementaire Handelingen. — Bespreking en terugzending naar de commissie. Vergadering van 15 juni 1960.

Zittijd 1960-1961.

SENAAT.

Parlementaire bescheiden. — Aanvullend verslag, nr. 20, van 22 november 1960. — Amendement, nr 33, van 6 december 1960, van de heer de Stexhe.

Parlementaire Handelingen. — Bespreking. Vergadering van 14 december 1960. — Aanneming. Vergadering van 21 december 1960.

KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS.

Parlementaire bescheiden. — Bescheiden verschenen in de loop van de vorige zittijden, nr. 683-1, van 22 december 1960. — Ontwerp geamendeerd door de Senaat, nr 683-2, van 22 december 1960. — Verslag, nr 863-3, van 13 januari 1961, van de heer Cooreman.

Parlementaire Handelingen. — Bespreking en aanneming. Vergadering van 2 februari 1961.

ERRATUM

ERRATUM

Tot ons spijt is in het artikel, dat verscheen in ons blad van vorige week van de hand van Mr. H. Gevaert «De Levensverzekering en de wettelijke gemeenschap» bij het zetten een hele bladzijde van het handschrift weggevalen. Wij betreuren dit ten zeerste en verzoeken onze lezers een verwijzing aan te brengen in de kolom 1324.

Na de tekst die begint met 1° dienen de hierna volgende alinea's ingevoegd te worden:

2° Ondanks het feit echter dat de man ontzet is uit het beschikkingsrecht en het beheer van zijn goederen, blijft hij *eigenaar* en *behoudt* hij de uitoefening der rechten die hem *eigen* zijn — die *persoonlijk* zijn. (Zambeaux. L'assurance sur la vie entre les époux, p. 75)

De gefailleerde kan dus geldig een verzekeringscontract sluiten ten zijnen voordele, of ten voordele van een derde. Hij kan de premies betalen. Doch hier is hij aan een grote restrictie onderworpen; hij kan niet de premies betalen met gelden, die ten voordele van de massa, door *onbeschikbaarheid* zijn getroffen. Het ware dus mogelijk de premies te betalen door middel van zijn *persoonlijk salaris* of door fondsen hem door een *derde* geschonken (in dien zin: Van Eeckhout. Le droit des assurances terrestres 2° ed. Bruxelles. n° 345, zie ook Beltjens onder art. 43 van de wet van 1874 n° 83, 84 en 89).

3° De man blijft ook het recht behouden de premies verder te betalen om de polies volle uitwerking te geven. Het recht is hem persoonlijk. Het is hem echter niet toegelaten deze premies te betalen met delen van zijn *kapitaal*; daarover is hem het beheer volledig ontnomen. (zie De Perre. Manuel du curateur de faillite n° 199, p. 93; nochtans Contra: Comm. Gand 16 nov. 1929 Rev. ass. et resp. 1933 n° 1121 met nota van kritiek door Baetens en Fonteyne. Ripert droit commercial 3° ed. n° 2814).

4° De kwestie wordt delikater wanneer het kapitaal van een verzekering gesloten door de man ten voor-

dele van zijn echtgenote, komt te vervallen in de loop van het faillissement.

Volgens art. 555 (van de Wet van 18 april 1851) bestaat immers «een wettelijk vermoeden dat de door de vrouw van de gefailleerde verkregen goederen aan haar man toebehoren, uit zijn gelden werden betaald en met de massa van zijn actief moeten verenigd worden, behoudens tegenbewijs». We staan hier dus voor een vermoeden juris tantum, dat het kapitaal door de man werd betaald.

Valt het kapitaal door de maatschappij betaald aan de vrouw beneficiaris in het failliete massa?

Neen! De bestaansreden van art. 555 is de schuldeisers te beschermen tegen de handelingen van de gefailleerde, die zou trachten zich te verarmen ten nadele van de schuldeisers.

Doch hier is het verzekerd kapitaal niet uit de kas van de gefailleerde gekomen, en heeft zelfs nooit geprikt in zijn vermogen. Het werd, krachtens het *rechtstreeks* recht dat de vrouw bezit tegen de verzeke-
raar, *gestort rechtstreeks aan de vrouw*.

Het vermoeden van art. 555 Wet op faillissementen is hier dus niet toepasselijk (Dupuich: op. cit. n° 476 p. 558; Lefort t. II pp. 45 vv. — zie ook Gent 4 juni 1938 Rev. Ass. Resp. n° 2780 Franse Rechtsspraak geciteerd bij Planiol en Ripert t. VIII n° 211). *Nochtans* en dit kan tot besluit dienen: wanneer de premies *overdreven* waren, en werden betaald door het *kapitaal* te raken, of zelfs zo ze genomen werden op de *inkomsten*, doch buiten verhouding zijn met de levensmogelijkheden — zijn ze *inbrengbaar* (Lefort t. III p. 460 ssq; Van Eeckhout n°347).

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Gemeenterecht, jrg. 1961 - n° 2:

Benoeemingen. — Bevolkingsregisters. — Bezoldigingen. — Kerkfabriek. — Medisch schooltoezicht. — Onderwijzend personeel. — Onverenigbaarheden. — Openbare onderstand. — Schepen. — Taxidienst. — Toelagen. — Verkeer. — Watervoorziening. — Werken. — Werklozen.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1961 - n° 4666:

R. J. Polak, De nieuwe «Hofmann» en het systeem der verbintenissen (II). — Th. J. Van Nes, De negende zitting van de Haagse Conferentie voor internationaal privaatrecht en de Union Internationale du Notariat Latin.

Arbitrale Rechtspraak, jrg. 1961 - n° 482: Rechtspraak.

Ars Aequi, jrg. 1961 - n° 5:

P. M. L. Rosenberg, Ontbinding der verzekeringsovereenkomst.

Journal des Tribunaux, jrg. 1961 - n° 4311:

L. Van Bunnan, Vente à la criée, vente en soldes de marchandises neuves et faux rabais.

Revue Critique de Jurisprudence Belge, jrg. 1960 - n° 4:

J. Dabin, Le devoir d'indemnisation en cas de troubles de voisinage. — J. Van Ryn, La nature de l'opération par laquelle une société acquiert ses propres actions. — J. Arets, Observations sur l'interprétation de l'article 283 du Code de procédure civile.

Recueil Dalloz, jrg. 1961 - n° 9:

J. Languier, Rigueur des mœurs et rigueur des lois (fin).